

קובץ תשובות
הגרחיד"ו וזיום שליט"א

ראב"ד סאטמער אנטווערפן

בעל הזיען דוד'

ובו מ"א תשובות

דבר דבור על אופנו בעניין
הקלקול הגדול והכפירה הנוראה

בכת מרכז ויז'ניץ

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

טרם הדפסת התשובות פנינו אל הגאון הנ"ל ושאלנו אותו רשות לקבץ כל התשובות לפונדק אחד ולפרסמם, ונתן הסכמתו בתנאי שלמעלה מעשרה תשובות ארוכות שהצניעות והשתיקה יפה להם ברבים לא יעלו על מכבש הדפוס ולכן לא הדפסנו כאן, אך התשובות נשלחו לשואלים בדבר ה' זו הלכה.

בד בבד כאשר שוחחנו עמו, נמס לבבו ומעיניו זלגו דמעות והיה קשה עליו הדיבור, והביע את צערו וכאבו הגדול איך יתכן שחסידים ואנשי מעשה תמימים הגיעו לשפל המדרגה שכזה, וח"ו לא להרגיש שמחה לאידם בהוצאת קונטרס זה, אלא יש לבכות על צער כבוד השכינה ודם משפחות בישראל שנשפך כמים ברחובות קריה ובריש גלי, ויש חובה לכל אחד מישראל מצד ערבות ובפרט למי שיש לו מבני משפחתו בכת, שמצווה בציווי כפול ומבשרך אל תתעלם, להתפלל שיזכו לצאת מאפילה לאורה ויגאלו משעבוד הגוף והנפש, ויתקרבו לעבוד את אבינו שבשמים.

וביותר יכמרו רחמינו על 'עשרות' משפחות שילעת עתה הנם נמצאים לצערם בצל הכת, ובסתר ועל ידי שלוחים הם מפילים תחנוניהם בפני ובפני עוד רבנים ואדמו"רים חשובים בדמעות ובבכיות להציל נפשותיהם ונפשות צאצאיהם מרדת שחת, כאשר הם מפחדים שאם יפרדו מהכת, יגזלו את ילדיהם מהם וינתקו אותם מהם, השי"ת ירחם עליהם ויוציאם במהרה מאפילה לאורה אכ"ר.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן א'

בענין הכת החדשה של חסידי 'מרכז'

בכת החדשה הקוראין לעצמם חסידי מרכז, שמכניסין ענין ע"ז בינינו בימינו, בזה שהנהיגו שכל אחד במקום שהוא, כשקם בבוקר מחוייב לומר גוט מארגען רבי, דהיינו שכביכול מנהיג הכת שלהם נמצא בכל העולם כולו, דוגמא לכבודו מלא עולם עפ"ל, ועושין ממנו אלהות של ע"ז, והללו גרועים מהצדוקים והבייתוסים, והקראים למיניהם, כי הם לא פשטו ידיהם בזבול, שכפרו רק בתורה שבע"פ, ואלו כופרים גם בתורה שבכתב, וגרועים בהרבה מכת ש"צ ימ"ש, ומקעקעים אמונת ישראל.

א

תשובה: ז"ל הרמב"ם באיגרת תימן (על מוחמד), "המשוגע הזה", וכן כתוב בחידושי הר"ן (סנהדרין דף ס"א ע"ב ד"ה יכול).

ב

והנה מלבד מה שמכניסין דעות כוזבות בצעירי וילדי ישראל, ר"ל מהאי דעתא, ומטילים לעז בקדושי הדורות הבעש"ט ותלמידיו זיע"א.

ג

המחזיקים אותם והמזנבים אחריהם, מצוה לקעקע את שיטתם, והם כמסיתים ומדיחים, שיבדלו מתוך עדת ישראל, כי הם גרועים מקרח ועדתו, ואלו ששותקים בלי למחות נגדם, וחוששין לכבוד עצמם, עיין בגמרא (סנהדרין דף כ"ז ע"ב) מי שבידו למחות ואינו מוחה נתפס בעונם.

ד

ז"ל הרמב"ם (פ"ט מהלכות יסוה"ת ה"ב), לפיכך אם יעמוד איש וכו', ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה וכו', או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממש וכו', הרי זה נביא שקר וכו', ומיתתו בחנק וכו', והמשתף שם שמים עם דבר אחר נעקר מן העולם (סוכה דף מ"ה ע"ב).

ה

והנה בס"ד זכינו לחסל הכת המכונה "לב טהור", אך הכת הנ"ל מסוכן ביותר, כי המזנבים אחריהם מפוזרים בעולם, (לא ככת ההיא שהיה כנוס במדינה רחוקה, וכמעט לא היה יוצא ונכנס), ועלולים להתפשט, היה לא תהיה.

ו

ואשר ע"כ צריכים להזהיר ביותר, סורו מעל האנשים הרשעים.

חיים יוסף דוד זוייס

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ב'

אמונה טפלה

במה שנשאלתי שאנשי הכת החדשה משתמשים בלשונות ובביטויים מופלגים על ראש הכת שלהם, רבים וטובים אומרים שאסור לחזור על לשונות אלו כי הם אפיקורסות ועבודה זרה ואין זה נכלל בגדר אמונת צדיקים, התבטלות ומצות לא תסור.

א

בכת המשתפין שם שמים

אין זה חדש תחת השמש, כי כבר התחילו בזה כת ש"צ שר"י, שהמליכו אותו באותן הלשונות, בספר ציצת נובל צבי למהר"י ששפורטש, והכת הזו משתמשים בשרביטו של מלך, כמותם, ואעתיק לשונם כפי שנרשם בספר הנ"ל.

"הוא אדוננו הוא מלכנו", גברה יד מלכותו בכל העולם, "אדוננו מלכנו", ואולם אותם שנהגו במנהג חסידות, מאמינים לכל דבר זרות, לקבל עול מלכותו וכו', כעול מלכות שמים בקריאה של חובה, תורה חדשה ולא מורשה, כי יקום בקרבך נביא מחדש, ונתן אות ומופת לעבור על ד"ת, בלי שום חילוק, הן לצורך שעה הן לגמרי, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, וראה גם ראה עד היכן הגיעה הטעות באמונה החדשה הזאת, ובא לדרוש להמון, ומגלה פנים בתורה אשר לא כהלכה, עד היכן הגיעה הטעות באמונה החדשה הזאת, אם בא לחדש שום דבר נגד התורה צריך לאות ומופת, והחזיק עוד בשגעונו, ולקחו להם תורה חדשה והאמינו

וכו', מקריאת בו"ר להבל"ו ולחבטו וכו', וחסרי דעת וכו', לקרוא שם כופר ממש, למספק בדבר, ומעמיד עצמו באמונת התורה והנבואה האמיתית, מחזיקים בידי דלת העם ומזהירים על אמונתם החדשה בלתי השקיף אם תסכים עם קבלת רו"ל או לא, קודם שתתפשט צרעת המינות, מה מעשה ראינו שנטעה בו, ששקולה אמונה זאת שלא עפ"י תורתנו, כע"ז והמודה בה, ככופר בכל התורה כולה, והאמת הגמור דראוי הוא לנדות ע"ז, הוא מן הערב רב וחשוכא רבא, גילה דעתו וידיעתו שהוא עם הארץ, וכמה החשיך עיני ישראל באמונה זאת, וכל השומע יצחק וירוק ויבכה בכי תמרורים, לא ישמע למקובל, לא יבינו למושכל, לא לשכל ולא לדת וכו' ותהי האמת נעדרת, ואל יתעו אחרים בדברי שקר, לעשות תורתנו פלסתר ולגלות בה פנים שלא כהלכה, בהיות כי קצרה ידיעתו להבין מקרא כפשוטו ומכ"ש במדרשו, יביאו עתק ללכת בגדולות ונפלאות מהם, וקול ענות אנכי שומע מצחוק אשר לפני העגל, וירהבו הנער בזקן וחוצפא יסגה, צועק ברב כחו וכו', "הוא אדוננו ואין עוד אחר, אמת מלכנו ואפס

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

זולתו", ושרתה עליו רוה"ק, בשיחות אשר לא כתורתנו, בשבעה הבלים שאין בהם ממש ההבילו את יורתם הרוחתת ע"ג שפה שפת שקר וכו', לשמוע לדברי נביא כזה, לעשות מעשה אשר לא כדת היהודים, "ונזכה כולנו מהרה לראות בתפארת עוזנו וקדשנו", והמאמינים אוחזים להם אותו שיתקיים אמונתם, והבלתי מאמינים אוחזים להם מה שיאות להם, כנוטים אחר יש"ו הנוצרי, לקבל עול מלכותו בקריאת שמע, קראו וברכו ברכה אחת, ברוך אדוננו ברוך מלכנו ברוך מושיענו, משיח אלקי יעקב ירום הודו ותנשא מלכותו, קרנו תרום בכבוד וכסאו יהא נכון מעתה ועד עולם, ואור הגנוז וכו', בחירופין וגידופין כלפי מעלה, אחת למעלה במעלת האמת ושבע למטה במדת השקר, בלתי השקיף אם נגעו בכבוד שמים, ואבדה האמונה, וכפירות שאסור לשומעם וראוי לקרוע עליהם, בראותי התפשטו באמונה החדשה העוקרת בניני חז"ל בלתי השקיף לדבריהם ז"ל, אשר משנתם לפני גדולים אינה משנה, וסבורים הם שנהגו מדת חסידות, שמא תעמוד האמונה החדשה וזאת נגד דברי רז"ל, מלכותא בלא תגא חזינן הכא בעקבת משיח וחוצפא יסגי וכו', ואומרים דברים המחזיקים יד ההמון באמונתם שעליהם ראוי לנדותם ולהחרימם, "הוא אדוננו ואין עוד אחר, אמת מלכנו אפס זולתו", וראו אם דברים כאלו לא יחזיקו ידי עוברי עבירה, ויעמדו נגד העומדים נאמנים בברית התורה, וקיימים במאמרי רז"ל, לקרותם כופרים, וכאלו שקולה אמונה זו לע"ז, ומודה בה ככופר מלכותו".

בכל התורה כולה, וראה מי הוא מהערב רב ומחשוכא רבא, אם אותם שזרח עליהם אור התורה, או אותם אשר בחשכה יתהלכו, וראה מי הוא הבא מנעמה ולילית ונגע בנ"א המנוגעים בצרעת הכפירה בתורה שבע"פ, האומר אמת אלקי עולם, מלכנו צור יעקב מגן ישענו וכו', ודבריו חיים וקיימים וגו' על הראשונים ועל האחרונים דבר טוב וקים באמת ובאמונה, החותם בסדר צרור את המדינים, מלכנו מושיענו מו"צ "מוכתר בכתר עליון", "ותמלוך על כל הארץ ועל צבא השמים", מורה ישועות ישראל, מלך ירום הודו, לעקור אמונת רז"ל אשר דבריהם אמת ולקבל מה שלא הסכימה תורה שבע"פ עליו חלילה, מן העיקר טפל ומן הטפל עיקר, ואין לך אפיקורסות גדולה מזו, ומי יחוש לשגעונות המשתגעים, שסופם הביא לידי כפירה וכו', "ובטענה של חסידות" באו לומר מהיות טוב אל תקרי רע, ואף אם ההמרה, (א"ה של הש"צ יש"ו), אמת, אין בכך כלום, ולכן היו מחזיקים בקצת ענינים אשר לא נהגו מקודם, וכמו שתיקנו ג"כ לומר ברכת כהנים בכל שבת וכו', שבהמרת אדם רשע וכו', רצו למחות זכרו, וגם לכדי שלא יהיו נגררים אחריו בעניניו, רצו לבטל כל מעשה וכו', כל המזלזל בדברי רז"ל מין יקרא, מועדים לשמחה וכו', את יום הנחמות הזה, זמן לידת מלכנו שבתי צבי עבדך ובנך בכורך י"ז תמוז, (א"ה אשר בדה מלכו), לנותן תורה חדשה, כי יש"ו הנוצרי ולקבוע להם תורה חדשה, היו מפרשים את השם הרב הקדוש ש"צ אדוננו ירום הודו "ותנשא מלכותו".

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

בלבד, ומאמתים האמונה כעול מלכות שמים, ואומר הני רבנן ואפיקורוס ומין הוי ולא מאמין בתורת ה' ובמשיחו האמינו, לצד עילאה קדישה מלך מלכים רם ונשא, מלכנו וגואלנו, חובה עלינו להודות ולברך את שמך מלכנו, וכולנו כאחד כורעים ומשתחיים לפני כסא כבוד מלכותך אדוננו, וישתבח שמך לעד מלכנו, ואומר ש"צ מלכנו מושיענו מו"צ מוכתר בכתר עליון ותמלוך על כל הארץ וצבא השמים, כי אף בני נח הוזהרו על השיתוף, וזה לא די שעשאו שותף במעשה בראשית, אלא עשאו ג"כ שני באלקות וקרע את הממלכה מאשר מלך וגאות לבש ונתנה אליו ח"ו, האם להיות שוטר ומושל מלך ישראל וגואלו מושל מקשיב על שפת שקר, כי העיזו פניהם נגד חכמי תורה שבע"פ לומר שהחטיאו האמת, וזה עונשו של בדאי רשע עושה פעולת שקר עכ"ל.

ז"ל הרמב"ם (פ"ב מהלכות ע"ז ה"ה), המינים וכו' עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט נפש ביד רמה, ואומרים שאין בזה עון.

והנה דוגמא מלשון המכתבים שלהם, "בויוניץ יושב יהודי קדוש, קדש הקדשים למעלה ממלאכים ושרפים, חלק מבורא כל עולמים" - חלק הראשון שקר, וחלק השני מינות, נגד הגמרא שמשותף שם שמים וד"א, והקשוני הרי מצינו הלשון "חלק אלוק' ממעל", וזה אינו, כי חלק ה' ממעל הוא הנשמה (בתניא פ"ב), והאומר על הגוף שהוא חלק וכו', עיין ברמב"ם (פ"ב

בואו ונשתחווה ונכרעה לפני אדוננו המלך, וקבלנו עלינו באהבה עול מלכות קדיש עלינו מלכותו מלכות עלם וכל שולטנא ליה יפלחון, כי כן חובה עלינו להודות ולברך את שמך מלכנו, אחת שאלנו מאת אדוננו המלך ואותה אנו מבקשים, אל תסתר פניך ממנו ונשמע ונתבשר מלפני כבוד מלכותך להורות לנו הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה וכו', כי רצוננו לראות את מלכנו, וחשבו למלך מלכים, ובתואר ה' מתארים, קיבל עליו עול מלכותו כעול מלכות שמים, וחפש בכל תיבה ותיבה ומלכות הנמצא שם קודש, נשתמש בה דרך חול, מיד מלכים הגואלנו מלכנו, ולברך את שמך מלכנו, ישתבח שמך לעד מלכנו וכו', ומחלוקת בביהכנ"ס ביום ש"ק, ועד שכמעט מת אחד מהבלתי מהמאמינים, ואז כתבו לשאול פי המלך אם יש עון בהריגתו של אותו האיש שאינו מאמין וכו', ואז המלך השיב, שדמם של הבלתי מאמינים מותר ועומד, וגם ליכא חילול שבת, אדרבה נהג בו קודש, לנותן תורה חדשה כיש"ו הנוצרי, ויקבלו עליהם בכפירות שאסור לשומעם, שומו שמים על זאת, לקבל עליהם דברים של אלקות, והוא אדם, ולקבוע להם תורה חדשה, ולשים עצמו כישו הנוצרי, הייתי בוכה בכיה כפולה, קומי וספדי תורה כי חוללה תפארתך, מיום שהחליפו בניך בתורה חדשה אשר לא מורשה לקהלת יעקב, היו מפרשים את השם ש"צ אדוננו יר"ה ותנשא מלכותו, הסכימו בכאן לקלל ולארר לכל הפותח פה נגד משיחם, קראוהו עיר וקדיש חד מן קמאי, אך בצלם איש

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

שכירושלים, עיי"ש ברמב"ן, ובספר החינוך (מצוה תצ"ו), (לא באיש פרטי, וכ"ש במשוגע ההוא), ובפוסקים דהיינו על ימין שהוא ימין, ואכמ"ל, והארכתי בתשובה.

ג

החדש אשר בדא

קראתי, שחידש יו"ט חדש מלכו י"ב שבט' וקראו 'ראש השנה לחסידות', הנה בירבעם בן נבט נאמר (מלכים יב, לג) החדש אשר בדא מלכו ויעש חג לבני, ובמצודות, אשר המציא ממחשבות לבו אשר לא כדת, ובפירש"י לשון כזב, ובמצודות "המצאת הכזב", ובפ"י רד"ק, כי באותו זמן היה "תחלת מלכותו", והנביא אמר לו, אם תתן לי את חצי ביתך לא אבא עמך ולא אכל לחם ולא אשתה מים במקום הזה, והנביא השקר הלך אתו ואכל ושתה, וימצאהו אריה בדרך וימיתהו, ואח"כ לא שב ירבעם מדרכו הרעה לכן הנני מביא רעה אל בית ירבעם וגו'.

והנה בגמרא (מגילה דף ה' ע"ב), דהגם שנאמר ויו"ט (עפ"י כנה"ג) "יו"ט לא קבילו עלייהו" (איסור מלאכה ביו"ט).

ד

דרכים עקלקלות

חלק מזמן ליל ש"ק קבעו במיוחד כזמן מיועד לסיפורי לה"ר רכילות והוצאת ש"ר, ובגמרא (ערכין דף ט"ו ע"ב) המספר לה"ר ראוי להשליכו לכלבים, וכמה איסורים בדיבורים אלו, והם הופכים עוונות למצוות.

מהלכות ע"ז ה"א), ובמעשה רוקח (שם) דשיתוף גרע מכופר, ובמהרש"א (סנהדרין דף ס"ג ע"א), ובשו"ת תומת ישרים (סימן מ"ב).

ב

מורא רבו נגד התורה

המנהיג של הכת אמר בזה"ל, אם אני אומר שיאכל "דבר אחר", ויאכל, זה הנקרא "חסיד", וזה נגד התורה, דרב שאמר לעבור על ד"ת, אסור לשמוע לו, וכדלהלן.

וכוונתו שהוא למעלה מהתורה ר"ל, והולך בדרכו של הש"צ, עיין ביו"ד (סימן רמ"ב סעיף כ"ב) וז"ל, ראה רבו עובר על ד"ת וכו', ואם רצה לעבור רק על איסור דרבנן, אפ"ה "צריך למחות בידו" עכ"ל.

וזה שעובר בעצמו על ד"ת בפקודת רבו, לא חסיד הוא אלא רשע, (וכשימות אסור לקוברו אצל צדיק וכ"ש אצל חסיד), ואף באביו שחייב בכבודו, כמפורש בעשרת הדברות, אסור לשמוע אליו לעבור על ד"ת, שנאמר אני ה' כולכם חייבים בכבודי (בבא מציעא דף ל"ב ע"א), ואף במצוה של דבריהם (שם סימן ר"מ סעיף ט"ו).

והא דאיתא בגמרא (יבמות דף צ' ע"ב) עה"פ אליו תשמעון (דברים יח, טו), ברמב"ם (פ"ט מהלכות יסוה"ת ה"ג) שזה "שנודע לנו" שהוא נביא, ובשו"ת הרשב"א (ח"א סימן י"א), ובפסוק (דברים יז, יא) לא תסור וגו' ימין ושמאל, ובפירש"י על ימין שהוא שמאל, היינו בב"ד הגדול

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

סימן ג'

לעבוד לבשר ודם כאילו אין לו גוף

אל כבוד הגאון מוה"ר ח"ד ווייס שליט"א

היות ואנשי הכת אומרים על ראש הכת דיבורים מופלגים באלקות, וכאילו אין לו גוף רק כולו רוחניי וכו', האם מותר לעבוד לבשר ודם, כאילו אין לו גוף וכו'.

א

הרי הוא כגוי לכל דבריו, ואינו כישראל שעבר על עבירה וכו', והמינים הם התרים אחר מחשבות לב בסכלות וכו', עד שנמצאו עוברים על גופי תורה וכו', ואסור לספר עמהם ולהשיב עליהן תשובה כלל שנאמר וכו' ע"כ, ובמעשה רוקח דשיתוף חמור מכופר לגמרי.

ב

ובגמרא שבת (דף ע"ב ע"ב) בענין חזי אנדרטא וסגיד ליה, ובתוס' שם (ד"ה רבא) שעבודה זרה הנעבדת כהמן (שהיה בשר ודם חי) ג"כ בכלל לא תעבדם.

חיים יוסף דוד ווייס

תשובה: ברמב"ם (פ"א מהלכות יסוה"ת ה"ו), וכל המעלה על דעתו שיש שם אלוה אחר חוץ מזה, עבר בלא תעשה, שנאמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, "וכפר בעיקר", שזהו העיקר הגדול שהכל תלוי בו עכ"ל, (ובפ"ב מהלכות ע"ז ה"א), עיקר הציווי בע"ז, שלא לעבוד אחד מכל הברואים, לא מלאך וכו', ולא אחד מכל הנבראים מהם, ואע"פ שהעובד יודע שה' הוא האלקים, והוא עובד הנברא הזה וכו', הרי זה עובד ע"ז וכו', שלא תטעו בהרהור הלב לעבוד אלו להיותם סרסור ביניכם ובין הבורא, (ושם בה"ה), ישראל שעבד ע"ז,

סימן ד'

עוד בענין המשתף שם שמים

הקשוני על מה שכתבתי, שמשתף שם שמים עם ד"א נעקר מן העולם, כמפורש בגמרא (סוכה דף מ"ה ע"ב), ואין ע"ז שום חולק, והרי בחת"ס (בתורת משה פ' מטות עה"פ

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ב

ובקרא (בראשית ג, ה) והייתם כאלוקים, בכ"ף הדמיון, ובאבן עזרא כמלאכים, ובפירש"י יוצרי עולמות, ובתרגום יונתן ותהוון עיניכון ותהוון כמלאכים רברבין דחכמין למנדע בין טב לביש, ובאונקלוס ותהוון כרברבין חכמין בין טב לביש, וכל המפרשים הסכימו, דאף הנחש הרשע לא הציע שתהיה ח"ו חלק מה' בשיתוף.

ג

ובגמרא (תענית דף כ' ע"א, סנהדרין דף ק"ד ע"א) כאלמנה ולא אלמנה ממש, אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים וסופו לחזור אליה, זאת אומרת שהיא כפנויה, אבל למעשה היא אשת איש, ובפירש"י (ד"ה ולא) וז"ל, דהא לא כתיב אלמנה, אלא היתה כאלמנה וכו' עכ"ל, והיינו בכ"ף הדמיון, ואתי שפיר.

חיים יוסף דוד ווייס

וימסרו) כתב וז"ל, ונ"ל כי רועה ישראל חשוב כאלקים ממש, כי יושב על כסא ה' בארץ עכ"ל.

א

תשובה: החת"ס כתב בכ"ף הדמיון, והרבה פעמים בש"ס, ברכות (דף ל"ז ע"א) כמעשה קדרה ולא מעשה קדרה, עירובין (דף ס"א ע"ב) כמערת צדקיהו ולא כמערת צדקיהו, פסחים (דף ע"ז ע"ב) כמדת ולא כמדת, יבמות (דף ל"ד ע"ב) כמעשה ער ואונן ולא כמעשה ער ואונן, קידושין (דף ל' ע"א) כזבולון בן דן ולא כזבולון בן דן, גיטין (דף כ' ע"א) כדינרי זהב ולא כדינרי, בבא בתרא (דף פ"ד ע"א) כמראה חמה ולא כמראה, שם (דף ק"ו ע"א) כשום הדיינים ולא כשום, סנהדרין (דף ס"א ע"ב) כהמן ולא כהמן, ערכין (דף ל"ב ע"ב) כירושלים ולא כירושלים, שבת (דף כ"ח ע"א) כמין תלא אילן ולא תלא אילן, בבא מציעא (דף ל"ט ע"א) כשבוין ולא שבוין, חולין (דף קל"א ע"ב) כגון הזרוע ולא זרוע.

סימן ה'

חדש אסור מן התורה

הכת המקולקלת התחילו בהנהגת דברים חדשים, שכשמברכין בא"י אמ"ה, שמכוונין להמנהיג הלז*, שלא להתפלל בכיוון מזרח, שלא לנענע הלולב

* בשו"ת הרדב"ז (סימן אלף רנ"ח (קפ"ז) על ענין הדורש אשר דרש ברבים, שישראל היו חושבים שמרע"ה היה אלו' וכו', אם זה הדורש ראוי לעונש, שדיבר נגד מרע"ה, דקיי"ל כשם שנפרעים מן העובדים כך נפרעים מן הנעבדים, כדאיתא באגדה בדוכתי טובא, ועלה בדעתי לתקן אשר עוותו, באמרי שערב רב חשבו כן בלבם

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

בהלל, שלא לפנות בדוכן כלפי העם, להתפלל מנחה בע"ש ביחידות, לקבל שבת אחר סעודת שבת, להתייחד עם נשים, לגרום גיטין ולהפריד ולפרק משפחות, לגרום צער יגון ואנחה, לקלל באיסורי לאוין, לגרום שיסעו למקום פריצות, ועוד ועוד.

א

ז"ל שו"ת חת"ס (חאו"ח סימן כ"ח, בנדון לשנות מקום הבימה), ובכלל, חדש אסור מה"ת בכל מקום וכו', למחות בחזקת יד וכו' עכ"ל.

עוד (בח"ו סימן פ"ד ד"ה ואם), באותן שרצו לשנות המנהגים, (וזה היה תחלת הרעפאר"ם), וכל המשנה ידו על התחתונה וכו' במה שהכרזתם בביהכנ"ס הק' שלכם, שאסור וכו', כתורה עשיתם ותחזקנה ידיכם יהי כן ה' עמכם, ואין ספק כי כל הגאונים חכמי הזמן יסכימו עם האיסור ההוא, והם מסכימים ואני מסכים לאסור איסור על נפש בן ישראל המשנה דבר אחד וכו' עכ"ל.

עוד (שם ד"ה וידוע, לענין נוסח התפלות), ברמב"ם (פ"ב מהלכות ממרים ה"ג) וז"ל,

ב"ד שגזרו וכו' והנהיגו מנהג ועמד אחריהם ב"ד אחר וביקש לעקור וכו' אותו מנהג, אינו יכול עד שיהיה גדול מן הראשונים בחכמה ומנין עכ"ל.

עוד (בסימן פ"ו שם ד"ה והנה המחבר) וז"ל, ואיך יוציא דבר גדול מתחת ידו, ולא יטול רשות מרבותיו וחביריו גאוני הזמן, כי לא אלמן ישראל וכו'.

עוד (שם בד"ה ובעמ' נ"א כתב), איך נתיר לאנשים יחידים, פורשים מרוב ישראל, בלי עצת חכמים, לבנות במה לעצמם וכו', ואם אמר יאמר דאיכא למיחש להמרת דת, לזה לא חשו חז"ל, אלא "חששו שישארו באמונת ישראל ויבנו במה לעצמם, ואתו לאמשוכי ישראל בתרייהו כצדוק ובייתוס".

חיים יוסף דוד ווייס

וכו', למה לא החזירם משה מזה הטעות, ויפרשם להם האמת כי אין אלו' מבעלדי ה', "וכי תימא שהחזירם ולא קיבלו, היה לו לדון אותם כעובדי ע"ז, דמה לי עגל ומה לי דבר אחר", וקיי"ל כל המורה בעכו"ם אע"פ שלא עבדה, הרי זה מחרף ומגדף, "והמקבל עליו אחד מכל מיני עכו"ם באלו, חייב סקילה וכו' ואיך אפשר שיהיו ערב רב מקבלים את משה לאלו', והוא יודע ושותק וכו', וחס ליה לרבן של כל הנביאים שיאמר עליו ככה וכו', והוא פנים שלא כהלכה, וימשך ממנו הריסה בדת, אם רוצה לחזור בו מוטב, ואם לאו גודא רבה אשדי עליה, (א"ה כלומר למוסרו) וכו', הייתי מוכיחו ומכריחו עד חרמה, (א"ה כלומר להחרימו) וכו', והאלקים יבקש את עלבון בחירו עכ"ל.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ו'

הזמנה לחתונה של אנשי הכת

במה שנשאלתי מבן משפחה שקיבל הזמנה לחתונה מא' מבני הכת, שבמקום לכתוב בראשו ב"ה או בס"ד כנהוג, אנשי הכת כתבו "מיטן כח פון הייליגען רבי'ן", ויש בה גם פסוקים, מה דינו.

תשובה: כבר כתבתי שבדפוס שלנו לא שייך לא קדושה ולא טומאה, ויגנזו אותם כדי שלא לזלזל בהפסוקים. חיים יוסף דוד ווייס

היוצא לנו מהנ"ל:

אין טומאה בדפים של צילום בדפוס, ויגנזום מפני כבוד לשונות הפסוקים שבהם.

סימן ז'

באכילת מצה, שהם אומרים שיש לכוין לראש הכת

נשאלתי ע"י אבר"ך שאנוס בתוך הכת וז"ל השאלה: היות ובתחילת דרכי אחרי פטירת מורי ורבי בעל הישועות משה זי"ע, הלכתי בתמימות להסתופף אצל בנו הצעיר, ובמשך הזמן התחלתי להיווכח ולגלות עד היכן מתדרדרים כל הקבוצה הזאת, עד שמוכנים לעבור על כל איסור שבתורה ר"ל, מלבד שהנהיגו שקודם קידוש בליל שב"ק יש לשורר פזמון כביכול של קבלת עול מלכות, אמנם בשעת קידוש מותר להם לכוין על הקידוש, אולם בעת אכילת מצה בליל פסח יש הגדה מצויירת עם תמונות, והם מורים שיש לכוין ולצייר פני האדמו"ר (ואף שבעוד זמנים ההוראה לשתף ולכוין, ושם תלוי הדבר במחשבה ואני יכול לסלק עצמי מזה בלי שבני ידעו מזה) אולם בשעת ליל הסדר אם אסלק ההגדה שלהם בני יעזבו את ביתי ויקלו בי, ועלי לדעת אם בדיעבד אני יוצא מצות אכילת מצה.

א

בדיעבד, באו"ח (סימן ס' סעיף ד'), ובשו"ע

תשובה: פשוט דמצוות צריכות כוונה, הרב (סעיף ה'), ואסור להסיח דעת עד ובמצוות דאורייתא מעכב גם שמתחיל במצוה, והיינו לשם "מצות"

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ב

ואף לשיטת החיי אדם (כלל ס"ח) דס"ל דיצא, דמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, הני מילי כשעושה מחמת ציווי ה', לא מחמת רבו, עיין בשלחן הטהור (סימן ס"ב זר זהב סק"ב) חיים יוסף דוד ווייס

אכילת מצה, ואם יחשוב בינתיים על צורת רבו, לא יצא, עיין בא"א (בוטשאטש סימן ת"ס) ועוד, וכמובן שבכתה היא מלמדין כן לכל ילדיהם שאין להקפיד ע"ז כלל, ושלא יחשבו ממצות השי"ת רק מצורת מנהיגם.

סימן ח'

לצאת מצות לולב ע"י רע"ב

נשאלתי ע"י הנ"ל, שיש תקנה בכת הנ"ל, שאין לשום אדם להביא לבית המדרש ד' מינים לנענע (ואם יבוא אורח לביהמ"ד עם ד' מינים מזהירים אותו לבל יהין ליטול ולנענע שם), וכולם יוצאים יד"ח ע"י הנענועים של המנהיג שלהם, ברצוני לדעת האם אני יכול לצאת בדיעבד יד"ח ע"י נענועים של המנהיג מצד ערבות.

בהלל', והמנהיג הזה מבטל המצוה מהם, ומונע מאחרים לעשות מצוה, חייבים לנדותו (יו"ד סימן של"ד), וכל המשנה ידו על התחוננה, והולך על דרך המשכילים והרעפארמים ימ"ש.

ג

ומלבד כל זה, היות שהתחילו לבזות ת"ח, שגם ע"ז חייבים נידוי (ביו"ד סימן של"ד), ובגמרא (סנהדרין דף צ"ט ע"ב), וברמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה הי"ד), שהוא אפיקורוס, ובמתניתין דאין לו חלק לעוה"ב. חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: שאלה זו מקורה מעמי הארצות, (דכידוע שהראש של הכת אינו יודע ספר), ונעלם מהם לשון הטור והב"י (סימן תרנ"ב), דעיקר מצות נטילת לולב הוא הנענועים בקריאת ההלל.

ב

וכל בר בי רב דחד יומא יודע, דבמצוה שבגופו אין יכול להוציא אחרים, והגם דבשו"ת חלקת יואב (חחו"מ סי' ד') כתב דמצוה שיש בה כמה חלקים והשליח עושה רק חלק אחד יוצאין הא כבר כתבו הטור והב"י (שם) להדיא שיעקר מצות לולב

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ט'

יחוד עם המנהיג

נשאלתי במי שבתו נקראת ע"י המנהיג, שרוצה לדבר עמה ביחידות וכן כלות יום קודם החופה שיושב עמם ארוכות, והיינו שסוגר הדלת עמה ביחוד, והגם שאין הדלת נעולה עם מפתח, אסור לשום איש ליכנס בלי רשותו, דהיינו אחר שיצלצל בפעמון, ולא שייך בכה"ג היתרא דאשתו בעיר, כיון שמקבל בחדר שאין נכנסים לשם אף פעם חוץ מהמתייחדים עמו, ואין אף אחד רשאי ליכנס לשם, והרי עושה כן גם במסעותיו לחו"ל ואשתו בארץ ישראל, ע"כ לשון השאלה.

ג'), אורחות חיים (נתיב ט' בדרך התשובה סק"ג), החקרי לב (אהע"ז סי' י"ז ד"ה כי הב'), זית רענן (ח"א אהע"ז הל' א' סי' א') ועוד.

ג

ואיסור יחוד אסור להאשה כמו לאיש, ומלקין אותה (אהע"ז סימן כ"ב סעיף ב'), (והמניעה בזה רק כדי שלא להוציא עליה לעז).

ד

וממילא האב צריך למעבד כל טצדקי שלא תחטא, (ולא להחטיא המנהיג), ולהוי ידוע שאם נתייחדה, אף שלא נעשה שם שום עבירה, כגון נגיעה וקירוב ודברי חיבה, מ"מ החטא של יחוד כבר נעשה, ונענשים ע"ז.

חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: היטב ידוע שמפחדים להרגיזו והעובר על דבריו הוא נוקם ונוטר כנחש, וכ"ש לפתוח הדלת שלו נגד רצונו, והנה בגמרא (בבא מציעא דף צ' ע"ב), וברמב"ם (פי"ג מהלכות שכירות ה"ג), דהמרכיץ ארי כדי שהבהמה תפחד מלאכול, עובר בלאו דלא תחסום שור בדישו, וכן (בדף י"ב ע"א) לענין מתנות עניים, וממילא בסגירת הדלת נעשה יחוד.

ב

ויחוד פנויה נדה לרוב הפוסקים הוי איסור דאורייתא, (הרמב"ם (ריש פכ"ב מהלכות איסורי ביאה), הריב"ש (סי' תכ"ה), מהר"ש אבוהב, מהרש"ק (טוטו"ד מהדת"ל סימן ה'), החכמת אדם (בינת אדם סימן י"ח), מהרי"א הלוי (סימן ט"ז), טהרת ישראל (סי' כ"ב ס"ב אות ט'), ערוך השלחן (שם סעיף

היוצא לנו מהנ"ל:

החיוב על אביה לעכבה בכל אופן שיוכל, והמנהיג חוטא ומחטיא.

סימן י'

לספר על אשה שהיא נאה

בענין השאלה מה שנתפרסם דברי מנהיג הכת הלז, באמרו לאחת מנשות הכת כשהיתה אצלו, ושיבחה על יפיה, ואין כאן המקום להביא כל דברי ההבל שלו אם הוא אסור מצד הדין או מידת חסידות.

מציעא דף ע"א ע"א) הקורא לחבירו רשע יורד עמו לחייו), אך בגמרא (יבמות דף כ' ע"א) על שאינו מקיים דברי חכמים וכו', רשע נמי לא מקרי, בתמיה, והגם דקיי"ל אין אדם משים עצמו רשע, האומר על אשה שהיא נאה, כל כרחך שהסתכל בה, ובגמרא (נדריים דף כ' ע"א) הצופה בנשים סופו בא לידי עבירה, ובגמרא (ע"ז דף כ' ע"א) ונשמרת מכל דבר רע שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו פנויה, אל תרבה שיחה עם האשה שסופך בא לידי ניאוף.

ג

ואל תקשה מגמרא (כתובות דף י"ז ע"א), דכשמרקדים לפני הכלה אומרים כלה "נאה" וחסודה, דהרי מפורש שם שאסור להסתכל בה, ועל כרחך דכאלו ששמעו מקרובותיו עיי"ש (דף ע"ו ע"ב), (לצורך השידוך).

חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: בגמרא (סוטה דף מ"ז ע"א), על בעלת אכסניא, אמר ליה אחד מתלמידיו רבי עיניה טרוטות, אמר לי רשע בכך אתה עוסק, אפיק ארבע מאה שפורי ושמתיה וכו', אזל זקף לבינתא פלחא אמר ליה חזור בכך, אמר ליה כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה דאמר מר כישף והסית והדיח והחטיא את ישראל ע"כ, (ובתוספות הרא"ש ועוד שהוא היה ישוע הנוצרי), ופירש"י (בכך אתה עוסק) מסתכל באשת איש, (ונ"ל דסתם בעלת אכסניא אשת איש, ועוד עיין בגמרא (ע"ז דף ה' ע"ב) לא יסתכל באשת איש אפילו היא כעורה, ועל כרחך אשת איש היתה והבן).

ב

וצ"ב למה קראו רשע, (ובגמרא בבא

היוצא לנו מהנ"ל:

המספר בכלל רשע.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן י"א

בנדון הכת שהולכים למקום פריצות וזוהמא

בנדון הפירצה בעדה מסויימת, שמתכוננים ללכת לשפת הים (באילת), מקום שפרוצות מסתובבות שם, להתוועד עם המנהיג שלהם, והגם דבידוע שיכשלו בראיית עינים, הם הולכים בשאט נפש.

א

במצוות" ואין בו יר"ש, הרי הוא כקל שבציבור, (ועיי"ש בביאור הגר"א סק"א), ובברכי יוסף וז"ל, כל ת"ח שיש בידו חילול השם, "אסור לשמוע ד"ת מפיו ולסמוך על הוראתו" (הרב זקן אהרן סימן ל"ב) עכ"ל, (וכל זה נאמר אף בת"ח).

ג

ורע"ב כזה, המוליך המזנבים אחריו לשאול תחתית, באיסורים חמורים ידועים, ישרפו הוא והם באש של גיהנום, וח"ו לשמוע אליו.

ד

והמנהיג שלהם המציא, שבאילת רואין מקום קריעת ים סוף, (ואולי לשיטתו יצוה לברך ברכת הרואה מעברות הים (ברכות דף נ"ד ע"א), ובאו"ח (סימן ר"י סעיף א'), ליהוי ידוע שמקום קריעת ים סוף הוא כ-250 ק"מ מאילת, (ולהחולקים, לכה"פ כשמונים ק"מ משם), ואף למי שענינו נהורא מעליא (מכות דף ה' ע"א), א"א לראות במישור יותר משהה ק"מ), (והמברך, מברך ברכה לבטלה).

חיים יוסף דוד ווייס

ולכן הנני לפרסם שזה איסור גמור, והנוסע לשם הוא "רשע", וכדאיתא בגמרא (בבא בתרא דף נ"ז ע"ב), ובמהרש"א (ד"ה ועוצם), "דאף אם עוצם עיניו" הוא רשע, (מכיון דאיכא דרכא אחרינא, וכ"ש בנד"ד שאין לו לנסוע לשם כלל).

(וביום המר והנמחר בשמיני עצרת תשפ"ד, שנהרגו כמה וכמה באכזריות נוראה ע"י שהלכו בקבוצה לג"ע וכידוע).

ב

והרוצה להצדיק עצמו (ברשע), על שהולך אחר רבו, הוא ע"ה שאינו יודע מימינו ומשמאלו, דבגמרא (בבא מציעא דף ל"ב ע"א) אמר לו אביו היטמא וכו' אני ה' כולכם חייבים בכבודי, וה"ה לרבו, ביו"ד (סימן רמ"ב סעיף כ"ב) וז"ל, ראה רבו עובר על ד"ת וכו', ואם רצה לעבור רק על איסור דרבנן, אפ"ה צריך למחות בידו (שו"ת תרומת הדשן סימן מ"ג), ועיי"ש (סימן רמ"ג סעיף ג') וז"ל, ות"ח "המזלזל

היוצא לנו מהנ"ל:

המצטרף לההולכים לשם הוא "רשע".

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן י"ב

במי שסידר קדושין באיסור לכהן שנשא אשה שהיתה נשואה לגוי

בפרהסיא, ומרה תהיה אחריתו.

א

תשובה: באהע"ז (סימן ו' סעיף ח') מפורש, שהיא זונה ואסורה לכהן, (ובחי' הריטב"א (קידושין דף ס"ח ע"ב ד"ה ומורי) וז"ל, ומסתבר לי, דאפילו כמאן דמכשיר לגברי, (א"ה ולד מעכו"ם שבא על בת ישראל, לכהן), דוקא בולדה, אבל היא גופה ודאי, כיון שנבעלה לעכו"ם נפסלה לכהונה וכו', והיינו דפסלינן שבויה בכל מקום ואפילו לכהן הדיוט עכ"ל, ומנהיג הכת הזאת צוה לאחד בשם הר' גרשון שפיצער, שיסדר קידושין, וכן עשה, והמסדר קידושין הרים יד בתורת משה, והגם שכהן זה היה ממילא דר אתה באיסור, הוא בירך ברכות לבטלה, וחילל שם שמים

ב

אידי דאיירינן בהא לא אמנע עטי מלמחות, שכבר היה מעשה באותו כת, באיש שלא רצה לגרש אשתו, וברח לארה"ב, ושכרו אנשים והכו אותו מכות רצח, עד שאבד הכרתו, ונתנו גט בידו ושלחו לאשתו, ואחד בשם הר' ישראל גרינבערגער סידר קידושין לא"א, (דמלבד שהיה גט מעושה, היה בלי דעת המגרש), ועשה כן עפ"י ראש הכת, ושקל למטרפסיה שלא עברו ימים מועטים וראש הכת ביזה אותו עד שלקה בלבו מרוב צער ועגמו"נ.

חיים יוסף דוד ווייס

סימן י"ג

להסתכל בצלם דמות אדם רשע

נשאלתי בהא דמופץ קונטרסים וכדומה עם תמונות של רבנים וצדיקי הדור, ויש בתוכם גם תמונת של ראש הכת הידועה מבב"ב, השאלה היא אם מותר להביט בקונטרסים הללו שלא יכשלו בהאיסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע (מגילה דף כ"ח ע"א), ובמג"א (סוף סימן רכ"ה), וצדדי השאלה, האם האיסור הוא להסתכל רק בפניו ממש, או אף בתמונה.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

א

תשובה: ז"ל המהרש"א (שם), והוא כענין קללת אלהים תלוי, ועפ"י חכמי המקובלים, כי הכרת פניהם ענתה במ שישי בצלם דמות מראה אדם, צורה רוחנית לטוב או לרע כפי מעשיו, לצד הטהרה או לצד הטומאה, ואסור להסתכל לצד הטומאה על דרך אל תפנו אל האלילים, ומהאי טעמא אמר בסמוך דלא אסתכל בעכו"ם וכו', מורה על הצורה הרוחני לצד הטומאה עכ"ל.

ב

ונראה דלטעם השני לא שייך רק על פני היוצא לנו מהנ"ל: ממדת חסידות שלא להסתכל אף בתמונה.

הרשע בעצמו, אך לטעם הראשון אסור להביט אפילו על תמונת דיוקנו, וכאשר הסביר הפמ"ג דברי המהרש"א בספרו ראש יוסף (שם) דהמביט בתמונת צורת הרשע, מביא כביכול בזיון להקב"ה.

ג

ובשלטי גבורים (ע"ז דף מ"א) בצורה ע"ג המטבע, דבגמרא (פסחים דף ק"ד ע"א) דלא אסתכל בצורתא דזווא, ומינה דאיסורא ליכא, והאריך בזה בשו"ת להורות נתן (ח"י סימן צ"ד).

חיים יוסף דוד ווייס

סימן י"ד

אם השייכים לכת ההוא מנסכין יין

לכבוד הגאון ראב"ד דאנטווערפן שליט"א

במה שנשאלתי באדם חשוב שיש במשפחתו כמה שמנויים על אותה כת בב"ב, וכשאנו עושין שמחות הם מופיעים, ברצונו לידע האם היין שם ייאסר על ידם.

א

תשובה: ביו"ד (סימן קכ"ד סעיף ח'), דמומר עושה יין נסך במגעו, ובדרכי תשובה (סימן ב' ס"ק ק"א) בשם הפוסקים, דהכופר בדברי חז"ל, הוי כמומר

לכל התורה כולה, והיות שהם כופרים באיסור מפורש, ומשתפים שם שמים ודבר אחר, (והארכתי בתשובה), מלבד איסורים אחרים (כמו שכתבתי), הם בכלל. ונ"ל דכן משמע ברמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ח).

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ב

לסוף חלילה לעבוד ע"ז, התקנה העיקרית היא, שיהיה האדם מחבר את עצמו עם "צדיקי אמת", מה שהוא מכיר מכבר שהם צדיקי אמת, וכו', אזי ממילא ישפיל האיש וכו', של שקר וכו' עכ"ל, עיי"ש שהאריך, ומיירי אף בבעל מופת.

חיים יוסף דוד ווייס

ובספה"ק מאור ושמש (פ' ראה עה"פ כי יקום בקרבך) וז"ל, וממשיך לב האדם לנסוע אליו וכו', ואסור לנסוע אליו, וא"ת מה מזיקך דבר זה, וכי אומר הוא לאיזה אנשים שנוסעים אליו" חלילה לעבור על קל שבקלות וכו', לא טוב לדבק ולהתחבר אתו, שלסוף שקר אין לו רגלים, ויבא מכשולות גדולות על ידו ויבאו

היוצא לנו מהנ"ל:

יינם יין נסך.

נ. ב. לפני הורדת התשובות לרפוס נתבקשנו ע"י הגרחיד"ו שליט"א להוסיף דבעת הצורך כדאי וראוי להעמיד יין מבושל שאינו מתנסך

סימן ט"ו

שחיטת אפיקורוס

בענין שנשאלתי אם יכולין לאכול משחיטת א' מאנשי הכת

א

תשובה: בשאלתך הבאת משו"ת מהרי"ל, דשחיטת אפיקורוס כשרה, ובמח"כ טעות גמורה טעית, דז"ל שו"ת מהרי"ל (סימן קצ"ג), שאלה שחיטת אפיקורוס, כגון "מבזה ת"ח וכל הני" דאיתא בפרק חלק (סנהדרין דף צ"ט ע"ב), אם כשרה, והשיב (בסימן קצ"ד) דשחיטת אפיקורוס לא פסלינן אלא במשומד לע"ז וכו', מיהו אי הוי צורבא מרבנן, "שיודע כל זאת" ומה שאמרו רז"ל, ואפ"ה חשוד לעבור תדיר, אפשר משום הכי יחשב "כמשומד" לדבר אחד וכו' עכ"ל.

ב

הרי שלך לפניך, דאין המדובר בפקפוק באמונה, אלא בדברים אחרים, (בגמרא שם), ואעפ"כ כשעובר במזיד תדיר, הוא כמשומד, והשוחטים בזמננו, הרי קיבלו קבלה, וממילא הם בכלל צורבא מרבנן, ועיין בדרכי תשובה (סימן ב' ס"ק ק"ד) במי שאינו מאמין בדברי חז"ל, שדינו כעכו"ם, ובשו"ת מחנה חיים (ח"ב יו"ד סי' ב') כתב דמבואר מדברי התבואות שור (שם ס"ק ח") דהבועט במצוה בדרך אפיקורוס הוה בגדר מומר להכעיס, ובשו"ת דברי חיים (ח"ב חיו"ד סימן ק"ה ד"ה ולכן) וז"ל,

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ט), ובאבן עזרא ולא יתערב אחר עמו, ופי' בתוספות (סוטה דף ד' ע"ב ד"ה נעקר) דהיינו מיתה חטופה או מיתה משונה, ועיין ברמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ז) שמנה שם חמשה הנקראים מינים, והנדון הוא החמישי.

והנני דו"ש וכט"ס
חיים יוסף דוד ווייס

המכחיש רוח קדשו של אור החיים, הוא אפיקורוס וכו', כפר בעיקר, וליעג על דברי הש"ס וכו' עכ"ל, ועיי"ש שפסלו מלהיות מלמד.

ג

והנה בגמרא (סוכה דף מ"ה ע"ב), כל המשתף שם שמים בדבר אחר נעקר מן העולם שנאמר בלתי לה' לבדו (שמות יב,

סימן ט"ז

אנשי הכת אם מצטרפין למנין

נשאלתי ע"י אנשים הדרים בעיר בני ברק ויש בשכונה שטיבלעך ולפעמים אנשים מהכת באים להתפלל, ויש זמנים שיש מנין מצומצם, והשאלה אם אפשר לצרף אותם אנשים מהכת שעובדים לה' בשיתוף.

למי שעשה לו טובה, השי"ת ואתה עשו לי הטובה אסור דהוי משתף שם שמים ודבר אחר.

ג

והנה האנשים הללו בכל מקום שהם, בבקר אומרים צפרא טבא לרבם, דהיינו כאילו מלא כבודו בכל הארץ, ואין לך משתף שם שמים גדולה מזו, (ומה לי אם בדיבור או במחשבה, והחת"ס (בספר יסודות החת"ס פ' וארא), שעיקר הוא המחשבה.

ומלבד שזה בכלל אמונה טפלה, וכגון שבשעת אכילת מצה מחויבים לכוין ולצייר

א

תשובה: עיין מה שכתבתי בתשובה בנדון אלו שהם בגדר מורדין ואין מעלין, ולפי מה שכתבתי מצטרפין.

ב

ומה ששאלת לענין כת חסידים המשונה, בגמרא (סוכה דף מ"ה ע"ב) והא קא משתתף שם שמים וד"א וכו', נעקר מן העולם שנאמר בלתי לה' לבדו, ועיין בתוספות (סנהדרין דף ס"ג ע"א ד"ה כל), ובשו"ת בית יעקב (סימן קמ"ב), ועיין בספה"ק בני יששכר (מאמרי חדש תשרי חשון מאמר י"א אות י"ב בהגה), דהאומר

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

היתה לשם שמים, (ויוחנן כה"ג יוכיח), נראה שהב"ד הגדול כבר דנו בזה, ואליו תשמעון, והעוברים אין מצרפין, (משא"כ בנד"ד).

פני רבם, בכל תלמידי ותלמידי תלמידי הבעש"ט הק', ואצל אבותיו הק', לא נהיה כמותו.

ד

חיים יוסף דוד ווייס

ונתקשיתי מאי שנא מצדוקים, שכוונתם

סימן י"ז

עוד בענין הנ"ל

לכל דבר שבקדושה, שנאמר בעכ"פ שחטא ישראל הוא ובקדושתו הוא עומד ולא יצא מכלל ישראל עכ"ל, ומדלא הזכיר גם כאן שיש יוצא מהכלל כמומר והעושה להכעיס משמע דמצטרף, וא"כ נראה דה"ה בנדוננו.

ג

ולענין לקרותו לתורה, עיין בשערי אפרים (שער א' סימן ל"ד), מי שמלגלג על דברי חכמים ורגיל לדבר דברי אפיקורסות, כיון שהוא ממכחישי התורה בפרהסיא, אין זה מברך אלא מנאץ עכ"ל, ובשו"ת חכם צבי (סוף סימן ל"ח) דבפורק ממנו אפילו מצוה קלה, אסור לקרותו לתורה. (והרי פרקו מצות נענועים בהלל ועוד).

וז"ל הרמב"ם (פ"ב מהלכות ע"ז ה"ה), המינים וכו', עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט נפש ביד רמה, ואומרים שאין בזה עון עכ"ל.

א

הנה כתבתי בתשובה שמצרפין, ומאידך גיסא כתבתי שמנסכין יין, ולכאורה הדברים הפכיים, וכמש"כ בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סימן ע"ו) דאף שאין מצרפין מומר לחלל שבת, מ"מ אינו מנסך יין, (עיי"ש ד"ה חוץ).

ב

ואמנם יש לחלק בין מומר למין, שהמומר מאמין בדברי חז"ל, ומורד במעשיו, וכשאינו עושה להכעיס, א"נ אומר מותר, (וכגון שטועה במצוה לשמוע דברי חכמים), ומומר לתיאבון, מצטרפין למנין, (ובשו"ת שבט הלוי ח"ח סימן קס"ה), ומפורש באו"ח (סימן נ"ה סעיף י"א), דמומר לתיאבון מצטרף, והנה בשו"ע הרב (סי' קצ"ט ס"ג) לגבי זימון כתב דרשע ועובר עבירה בפרהסיא אין מזמנין עליו, ואילו לגבי תפלה בצבור (בסי' נ"ה סי"ד) כתב דאדם העובר עבירה מצטרף למנין עשרה

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ביחיד, וכו', מ"מ הש"צ שלהם אינו שליח,
דלא נקרא בן ברית, ואינם נעשים שלוחים
שלנו, כדממעטינן וכו', ועיין במג"א (סימן
קפ"ט) דמומר אינו נקרא בן ברית וכו'
עכ"ל, ובב"י (סימן ר"ה) מהרשב"א.
הנ"ל

ד
ולהיות ש"צ, בשו"ת מהר"מ שיק (או"ח
סימן ש"ה ד"ה וכיון), על אותן שמשנים דת
וחוקים ככותים, דאסור להתפלל בבית
תיפלה שלהם, וז"ל, לא מיבעיא אם אין שם
מנין יהודים כשרים, א"כ הרי זה כמתפלל

סימן י"ח

אם מותר ליכנס (ולתפלל) בניהכנ"ס שלהם

נשאלתי מאדם שגר בשכנות לאחד מהבנינים השייכים לכת, וכאשר הלך
בחוץ התחיל מטר סוחף, ואינו מוצא מקום מחסה מהגשם העז, אם מותר לו
ליכנס אל הבנין שלהם, כמו"כ שאל אם מותר להתפלל שם באקראי.

אלוק זולתו כדי להיות מליץ בינו ובין רבון
העולמים, כל אחד מחמשה אלו מין עכ"ל,
וביד הקטנה (פ"ה מהלכות יסודה"ת) דמיירי
בעובד בטעות כדי להתקרב להקב"ה,
ואפ"ה אין לו חלק לעוה"ב.

ג

והיות שגם מבזין ת"ח, דבגמרא (סנהדרין
דף צ"ז ע"ב) שהוא אפיקורוס.

חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: בגמרא (שבת דף קט"ז ע"א),
ואפילו אדם רודף אחריו להורגו
ונחש רץ להכישו וכו', ואין נכנסים לבתיהן
של אלו, (א"ה של המינים), שהללו מכירין
וכופרין וכו' ע"כ, וצריך בירור מי הוא בכלל
מין.

ב

וז"ל הרמב"ם (בפ"ג מהלכות תשובה ה"ז),
חמשה הם הנקראים מינים וכו', וכן העובד

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

סימן י"ט

אם לפרסם עושי רשע

נשאלתי ע"י חבורת אנשים שפרשו מהכת והתחילו לפעול נגד ראש הכת ואנשיה, היות וראש הכת שולח את אנשיו שיסתובבו בערים חילוניים לבקש תרומתם להשתתף בבניית הבניינים ומבטיחים הבטחות שקר בזכות ההמצאה של הקמיע שלו, אם מותר או צריך צריך לגלות ולפרסם מעשיהם הנלוזים, כדי למנוע חילול שם שמים.

א

תשובה: ברמב"ם (פ"ו מהלכות דעות ה"ו) וז"ל, בדברי שמים, אם לא חזר בו בסתר, מכלימין אותו ברבים, ומפרסמין חטאו, ומחרפין אותו בפניו, ומבזין ומקללין, עד שיחזור למוטב, כמו שעשו כל הנביאים לישראל עכ"ל, ויש לעיין אם מותר לפרסם אצל החילונים.

ב

הנה בגמרא (בבא בתרא דף ל"ט ע"א) מלתא דמתאמרא באפי תלתא וכו' חברא דחברא חברא אית ליה, ולא מצינו שצריך למנוע מלפרסם כדי להסתיר רשעתם מהחילונים.

ג

ובפרט ששולח אנשים לקבץ כסף למוסדותיו אצל החילונים דוקא, ומקודם יש לדעת דאסור להחזיק ידי עוברי עבירה, וע"י הפרסום ימנעו מלהחזיקם, ועוד די ש כאלו שימשכו אחריהם, כגון

ללכת למקום מפורסם לפריצות, (שכל יר"ש נמנע מללכת), והמשוקץ הזה מוליך המזדנבים אחריו לשם, ובגמרא (יומא דף פ"ו ע"ב) מפרסמין את החנפים משום חילול השם, ובפירש"י (ד"ה מפרסמין) וז"ל, שהן רשעים ומראין עצמן כצדיקים, אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמו מפני חילול השם, שבני אדם למידין ממעשיו, שסבורין שהוא צדיק, ועוד כשבא עליו פורענות בני אדם אומרים מה הועיל לו זכותו עכ"ל.

עוד כתב רש"י בקידושין (דף מ' ע"א ד"ה ואת שם קדשי לא תחללו) היינו פרהסיא שהרואה מזלזל בכבוד המקום עכ"ל.

ד

וז"ל שו"ת מהר"מ מלובלין (סימן י"ג) שהוכיחו אותו על פניו ולא קיבל תוכחתם א"כ היה להם לביישו ולפרסם קלונו ברבים עכ"ל.

ובשו"ת מהר"מ שיק (חאו"ח סימן ש"ג ד"ה

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

וכדי) וז"ל, דאם לא קיבל ולא שמע בנחת, ומכים את העוברי עבירה שנאמר וכו' עכ"ל, ילבין את פניו וכו', וילפינן לה (במו"ק דף ט"ז) מנין שמקללין ומורטיין שערותיהן והנלע"ד כתבתי.

חיים יוסף דוד ווייס

היוצא לנו מהנ"ל:

כשהרשעות שלהם מפורסמת, ואינם רצים לקבל תוכחה ולהיטיב דרכם מותר ומצוה רבה היא.

סימן כ'

בהאיסור להחזיק ידי עוברי עבירה וליתן להם צדקה

נשאלתי כיון דמדינא דשו"ע (יו"ד סי' רמ"ט ס"ד) יש ליתן צדקה לכל עני הבא לפניו וכו' ואין צריך לדקדק אם הוא עני הגון, אי מותר לתת כסף לאנשי הכת כשאינם אומרים מהו הצדקה שלהן הם אוספים.

ק"א), מסייע אין בו ממש, ועיין מה שכתבתי (בח"א סימן צ"ג) דבזה יכול וזה אינו יכול, דהאינו יכול פטור כיון דמסייע אין בו ממש, אלא דלכתחילה אין להיות מסייע אף בכה"ג, ובגמרא (בבא קמא דף י" ע"א) במרבה בחבילה, דאי בדלאו איהו נמי קאזיל מאי קעביד.

ג

והנה בגמרא (גיטין דף ס"א ע"א) דאסור להחזיק ידי עוברי עבירה, וביו"ד (שם) דמסייע אסור אף בחד עברא דנהרא, (דבתרי עברי עובר בלא תעשה), ובשו"ת כתב סופר (חיו"ד סימן פ"ג ד"ה ויש סיוע), דהיינו בשעה שעושה איסור, וז"ל (בד"ה וכ"ז), דאסור לסייע סיוע כזו, "הגם שאין בו צורך

א

תשובה: מפורש ביו"ד (סימן קנ"א) דאסור לסייע ידי עוברי עבירה, וז"ל ספר על הגאולה ועל התמורה (עמוד קצ"א), וכבר ביררנו פעמים רבות מדברי חז"ל, כי כל המתחבר אליהם ומצדיק מעשיהם, וכ"ש הנותן חיזוק להם, הן "בממונ", בכבוד או בדברים וכו', הרי הוא כמותם, "שנעשה שותף לכל מעשיהם הרעים וענוש ייענוש כמותם", והרי הוא נתפס למינות וכפירה בלי שום ספק עכ"ל.

ב

ועיינתי בזה, דהרי קיי"ל (שבת דף כ"ג ע"א), ובט"ז (סימן שכ"ח סק"א), ועיין בשדי חמד (כללים מערכת המ"ם כלל

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ותועלת" עכ"ל, (ועיין בערוך השלחן זרעים פכ"ט אות ה').
בתשובות), והתורם להם נעשה שותף לכל עבודתם, ואשר ע"כ צריכין לזהר מאד שלא ליתן להם שום חיזוק.

ד

חיים יוסף דוד ווייס

והואיל ובמוסדות שלהם מלמדים עניני ע"ז ומינות ואמונה טפלה, (וכבר הארכתי

היוצא לנו מהנ"ל:

הגם דמסייע אין בו ממש, מסייע ידי עוברי עבירה יש בו ממש.

סימן כ"א

בנדון הבנין שבונים אנשי הכת

בגמרא (שקלים סוף פ"ה) כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן וישכח ישראל את עושהו ויבן היכלות (הושע ח).

שלהם הם גובין מלחם של אותם שאין הסעודה מספקת לבעליה.

א

הנה הבנין שבונים, שחושבין שהוא מצוה לשיטתם, זהו מצוה הבאה בעבירה, שבהמעות שבונים אותו, עוברים על הגמרא (בבא בתרא דף ח' ע"ב) ופקדתי על כל לוחציו, וברמב"ם (פ"ט מהלכות מ"ע הי"א), וביו"ד סימן רמ"ח סעיף ז') וז"ל, אדם שוע שנותן צדקה יותר מהראוי לו וכו', ונותן לגבאי כדי שלא יתבייש, אסור לתובעו ולגבות ממנו צדקה, וגבאי שמכלימו ושואל ממנו, עתיד הקב"ה ליפרע ממנו עכ"ל, וכותב מרן החיד"א ז"ל בשו"ת יוסף אומץ (סימן נ"ז) וז"ל, כל מין לחץ אסור ע"כ, והרי המנהיג ושלוחיו כופין ללוות ולמשכן ולמכור דירות עבור בנין הלז, ועפ"י המנהיג

ב

וז"ל הרמב"ם (פ"ד מהלכות תשובה ה"א), כ"ד דברים מעכבין את התשובה, (ובה"ד) שהן דברים קלים בעיני רוב האדם, ונמצא חוטא, והוא ידמה שאין זה חטא וכו', האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה, שזה "אבק גזל", והוא מדמה שלא חטא, ויאמר כלום אכלתי אלא ברשותו עכ"ל. בשביל כבודו המדומה, שזה בושותו ואכזריותו, בבדויו שמצוה גדולה לבנות בית המינות, והנה בית הנבנה באיסור, כגון בשבת, אסור ליכנס בו, (באו"ח סימן רמ"ד

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סעיף ג'), ועיין במה שכתבתי (בח"ד סימן כ"ה), ולפי"ז ה"ה בנד"ד.

והנני דוש"ת וכט"ס
חיים יוסף דוד ווייס

סימן כ"ב

לקבל וליהנות מעות ממומרים

נשאלתי האם מותר ליכנס לבנין של הכת עבור אמירת מזל טוב לאחד מהמשפחה, שהרי ידוע ומפורסם שמלבד שהמנהיג שלהם דורש ממעותיהם בבחינת "ולחצתי את לוחציו", הרי הוא גם שולח את המזדנבים אחריו, לקבץ כסף מהחילונים, ומלבד שנכשלים בראיות אסורות ר"ל כשהולכים בבתים של הפרוצות, ונמצא שהם בונים הבנין ממעות של מחללי שבת וממומרים לכל התורה.

מהגבאים של הרה"ק האהבת ישראל זי"ע, שהגיע אחד לשם והיה מדבר בלשון הגר והם לא הבינו, ובקשתו היתה שאמו לא תהיה ברוגז אתו, (שכשהגיעה אצלו לחג הפסח, וראתה המצב בביתו בפסח, עזבה אותו ברוגז), ובקיצור, הוציא סך גדול ורצה ליתנו להרבי, והרבי ענה בזה הלשון, 'חס ושלום'.

חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: עיין מה שכתבתי (בח"א סימן קמ"ו) דאסור ליקח כסף ממומר לביהכנ"ס, וביהכנ"ס שנבנה באיסור, אסור ליכנס בו (מג"א סימן רמ"ד ס"ק י"א), ועיין מה שכתבתי (בח"ד סימן כ"ה) בזה.

ב

ועכ"פ אאמור זצ"ל בבחרותו נקרא

הוצא לנו מהנ"ל:

אין ליכנס בביהכנ"ס שנבנה ממעות של מומרים.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן כ"ג

שאלות שונות בנוגע להכת

אחסנתא ואפילו מברא בישא לברא טבא, וכ"ש אחר שכבר ירש, (אא"כ ישתמש בהמעות לעבירה, וכגון לבנות הבנין שלהם).

ד - ירושה לבן שלא אמר קדיש על אביו אברך ששייך להכת ההיא, שסירב לומר קדיש בהלויית אביו, בטענה שלשיטתו אביו היה בגדר רשע, אם זכאי לקבל חלק בירושת אביו.

תשובה: הגם שעבר על עשה של כבוד את אביך, ובגמרא (קידושין דף נ"ט) גם במותו, מ"מ גם רשע ומומר יורש את אביו (שם דף י"ח ע"א) כעשו.

ה - לארח בליל הסדר בן מהכת אב שבנו שייך לכת ההוא, ואם יזמינו לליל הסדר יביט הבן כל העת רק בהגדה שלהם על תמונת רבו ולא יכוין כלל לאמירת ההגדה, אם יקיים האב את המצוה של והגדת לבנך, ועוד אולי עדיף שלא יזמינו, מטעם מצות חינוך של בניו הקטנים, כדי שלא ילמדו מהבן הגדול.

תשובה: מצינו שכשהבן מחוכם מאביו, גם חייב במצות והגדת לבנך, (עיין ברמב"ם פ"ז מהלכות חמץ ומצה ה"ב, ובספר תולדות שמואל מצוה פ"א, ובשו"ת להורות נתן ח"ט סימן ט'), הגם שאינו מוסיף על ידיעתו, ומאידך גיסא, לבן שהוא

א - ברית מילה

בברית מילה שהמתינו שעות רבות לראש הכת, ונערכה לאחר השקיעה, אם נחשב שנימול כדין, ומה דינו כשנתאחר משעת השקיעה ולא עשו למחרת הטפת דם ברית, אם יוכל להצטרף למנין לכשיגדל.

תשובה: מכיון שהברית התקיימה לפני בין השמשות של ר"ת, לא נחשב כנימול בלילה.

ואם לא נימול כדין, אם יוכל להצטרף למנין כשיגדל.

תשובה: ערל שלא נימול בשוגג, מצטרף.

ב - חתן בחופתו

בחתן שכל זמן החופה מסתכל החתן רק על הרע"ב שלו, אם קידושיו קידושין מצד היסח הדעת אצלו של הכוונה לקדש.

תשובה: מעשה מוציא מידי מחשבה (קידושין דף נ"ט ע"ב), והמעשה של נתינת טבעת גובר.

ג - להעביר נחלה

יהודי שנפטר והשאיר אחריו נכסים, ואשתו שולטת בהם, אם מותר לה להעביר נחלה מהבן שנמצא בתוך אותו הכת ליתר בניה הכשרים.

תשובה: בגמרא (בבא בתרא דף קל"ג ע"ב) דלא תיהוי בי עבורי

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

לג

תשובה: אם אינו משנה ממנהג העובדים שם, לא גרע מנכרי.

ח - הבאת ספריהם בביהכ"נ

להכניס לביהמ"ד הספרים שבהם ז"ת ודרשות של מנהיג הכת.

תשובה: כידוע שיש דברים אסורים בספריהם, ולא יכניסום לביהמ"ד, כדי שלא יחטיאו הבאים.

ט - ניגונים שלהם

בנוגע לניגונים שהם משתמשים במילים המיוחסות להקב"ה, כגון "אתה ההייליגער רבי בחרתנו מכל האומות ועשית אותנו לעם סגולה".

תשובה: אין אלו אלא דברי כפירה.

י - לקנות סת"ם מסופר שלהם

אם מותר לקנות תפילין ומזוזות מאנשי הכת, מחשש דשמא אינם מכוונים לש"ש רק לשם ראש הכת.

תשובה: לכתחילה אין לקנות מהם.

יא - לברך על תפילין שלהם

במי שהגיע למקומם של אנשי הכת, ולא היו ברשותו התפילין שלו, אם ישאל תפילין שלהם, שאין להם נאמנות, וגם אולי נכתב ע"י סופר שלהם שמכוין בכתבתו לשם ראש הכת ולא לש"ש.

תשובה: בלית ברירה כשאנו יכול להשיג ביום זה תפילין אחרים, יניח בלי ברכה.

שוטה, פשוט דאין צריך, ועכ"פ לבן שמסיח דעתו, נראה דמחוייב.

ולענין שלא ילמדו ממעשיו, האב יכריע, שאם לא ילמדו ממנו מכיון שנראה כמשוגע, אז יזמינו, ואם כן ילמדו, פשוט דאין להזמינו.

ז - קיבוץ נשים ע"י ראש הכת בביה"ק

אודות זה שמנהיג הכת קיבוץ את כל הנשים מהכת לבית הקברות לפני יו"כ כדי לדבר לפניהם, ועשה שם מעמד עם כלי זמר, א) אם יש להן היתר להיכנס לביה"ק, דהובא בחיי אדם ובשו"ת זודאי השדה בשם הקדמונים שעלול להתדבקות הקליפות והחיצוניים בהם ר"ל. ב) הרי בימים אלו יש אנשים רבים בביה"ק, ואיך יתכן להן להתאסף שם. ג) עצם הכנסת כלי זמר לבית הקברות הוי זלזול בנפטרים ולועג לרש ומה ההיתר בזה.

תשובה: א) נהגו בהרבה קהלות קודש שיש זמנים שהנשים אינן הולכות לביה"ק, ובודאי הכשיל אותן גם בזה, שפרץ גדר במנהגן של בני"י. ב) ואם יפריע לאנשים שהולכים לשם, אסור, ג) כלי זמר בביה"ק הוא קלות ראש ואסור (יו"ד סימן שס"ח), והגם שיטענו שהכלי זמר הוא לצורך דבקות, הרי גם בביהכנ"ס אסרו זאת (כנגד המתחדשים) כבשו"ת דברי ישראל.

ז - אפיית מצות ע"י א' מחברי הכת

אברך מהכת שעובד בחבורה שאופים מצות, אם יש להמנע מאכילת אותן המצות בגינו.

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

בלי להודיע האמת לאן הכספים מגיעים, (ואם היו יודעים לא היו תורמים), מחויב עפ"י דין להודיע להם, כדי להציל ממונם, ובספק צריך ג"כ לעורר אותם שיבררו מטרותם.

יד - להשתתף במסיבתם

אם מותר להשתתף במסיבת נישואין של קרובים שרובם משתייכים להכת, כדרך שאסרו לישב במסיבת עכו"ם, ואם מותר לאכול שם אפילו כששוהה זמן מעט, דנחשב למשתתף במסיבתם.

תשובה: האיסור לישב במסיבת עכו"ם, בגמרא (ע"ז דף ח' ע"א), עכו"ם שעשה משתה לבנו וזימן כל היהודים שבעירו אע"פ שאוכלים משלהן ושותין משלהן וכו' מעלה עליהם הכתוב כאילו אכלו מזבחי מתים שנאמר וכו', ופירש"י (ד"ה וקרא) וז"ל, מעלה אני על אכילתך כאילו הוא מזבחו עכ"ל, עוד כתב (בד"ה ובין) וז"ל ואסור, דכל ימי הלולא מקריב לעכו"ם, ובט"ז (יו"ד סימן קנ"ב סק"ג) משום דאזיל ומודי, ופשוט דאין זה נוגע לנד"ד.

ואולם בגמרא (סנהדרין דף כ"ג ע"א), נקיי הדעת שבירושלים לא היו נכנסין בסעודה אא"כ יודעין מי מיסב עמהן.

טו - לפרנס אנשים מהכת

בעל שמחה שיש לו קרוב משפחה מאנשי הכת, שיש לו קעטערינג, אם נכון לקנות ממנו צרכי הסעודה מצד ומבשרך אל תתעלם, או מכיון שכידוע ראש הכת סוחט

יב - רב שקידש אשת איש בהוראת ראש הכת אם אפשר עוד לסמוך עליו

מעשה שהיה בעיר אשדוד, בני זוג שנתפרדו זמ"ז, וצד האשה הוציאו גט בכפיה מהבעל, והב"ד דהעיר אשדוד פסקו שהוא גט מעושה, ואח"כ השיא הרע"ב שלהם את האשה לאדם אחר מבני קהילתם, (שכבר יצאו עליו שמועות רעות, וגם ישוב כבר בבית הסהר על מעשים מגונים), והשאלה היא, האם אותו רע"ב שעבר וזלזל בעבירות ידועות איבד הנאמנות להורות הלכה בישראל לגבי ענינים אחרים.

תשובה: ביו"ד (סימן רמ"ג סעיף ג'), ת"ח המזלזל המצוות וכו', הרי הוא כקל שבציבור ע"כ, ובברכי יוסף (שם) כל ת"ח שיש בידו חילול השם, אסור לשמוע ד"ת מפיו, וברוח חיים (אות ב') דהמזלזל בת"ח אחרים בכלל זה, ובשו"ת אבקת רוכל (סימן ר"ב) דבכל עבירה ששם שמים מתחלל על ידה, יש לנדותו.

יג - להודיע לתורמים שלהם

עוד באותו רב מהכת שנותן מכתבי המלצה, ואנשי הכת מסתובבים בבית כנסיות ומסתירים מהנותנים שהם אוספים עבור בנין המרכזי שלהם, אם הרואה זאת ויודע בבירור מחויב להודיע על כך להנותנים, ואם אינו יודע בבירור, אם עליו לספר לאנשים כדי שינצלו מספק נתינה להם.

תשובה: בגמרא (בבא מציעא דף ל"א ע"א) ראה מים ששוטפים ובאים הרי זה גודר לפנים מקרא דוהשבותו לו, וכשרואה איך שמערימים אנשים לתרום,

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

את כתבי היד לגראפאלא"ג, כדי לדעת מי תואם למי, והשאלה היא, דהואיל ולהרבה פוסקים זה הוי גניבת דעת, אם מותר לאב לחנך את בנו לשקר וליתן כת"י של בחור אחר, כדי להכשיל בדיקת הגראפאלא"ג.

תשובה: השאלה אינה מובנת, אם כוונתו שראש הכת גונב דעת התלמידים והתלמידות, או שהבן יגנוב דעת ראש הכת, והמציאות ששניהם אמיתיים, וקיי"ל בגונב אחר הגנב בפתחי חשן (גניבה פ"א ה"ו) שהוא בכלל (גנב או גזלן, עיי"ש).

והנני חושש, דהיות החילוף יכול לגרום קלקול לעתיד, שמחמת זה השידוכים שיעשה לא יעלו יפה, ואשר ע"כ לדעתי ימנעו מללכת אל הישיבה בימים אלו, בתירוץ שאינו מרגיש טוב וכדומה.

יח - לומר תחנון ביום אידם

ש"צ בביהכנ"ס שרואה שיש במנין חתן או בעל ברית, שמדינא אין לומר תחנון, אולם היות שבין המתפללים יש כמה מאנשי הכת שנוהגים שלא לומר תחנון ביום זה, שמחשיבים אותו לר"ה, אם יאמר תחנון כדי להוציא מלבם שלא יטעו לומר שמחמתם אינו אומר תחנון.

תשובה: ידוע שביום אידם של הציונים, נהגו גדולי הדור, כמו החזו"א והדברי יואל, לומר תחנון אפילו כשהיה שם ברית, ואמנם היות שישנם שם כמה מאנשי הכת, והם עלולים להכותו, וקיי"ל בגמרא (ערכין דף ט"ו ע"ב) דתוכחה עד כדי הכאה, ולא הכאה בכלל, שוא"ת עדיף.

מאנשים סכומי עתק למוסדותיו ולצרכיו, ונמצא שחלק מהכסף ילך עבורם, אם הוה מסייע ידי עוברי עבירה.

תשובה: כבר כתבתי בתשובה, דאסור לסייע ידי עוברי עבירה, בכספים, ובט"ז (סימן קנ"א סק"ג) דאם יש חשש שישראל יהיה נכשל, אמרינן לפני דלפני וכו', (כלומר דאף שיגרום שהראשון יגרום שהשני יעבור בלפני עור), משא"כ בעכו"ם (כמש"כ הש"ך שם סק"ה), ועיי"ש בביאור הגר"א (סק"ח) לגבי מסייע ידי עוברי עבירה, אך בדגול מרבבה משמע דאין צריך להפרישו, עיי"ש היטב.

טז - לאבד ספריהם

היות שחברי הכת מחזיקים הקונטרסים שלהם, (שבהם הוראות איך להדבק במנהיג שלהם), בתיק הטלית, אם הרואה זאת אצל אחד מהם מותר להוציאם, כדי למונעו מלהסתכל בהם, (אף שיודע שיכניס אחרים במקומם)

תשובה: עיין מה שכתבתי בשו"ת ויען דוד (ח"א סימן צ'), דמותר להזיק חפץ חבירו כדי למונעו מעון, וביש"ש (בבא קמא פ"ג סימן וט'), ואדם חשוב מותר להכותו עיי"ש.

יז - לשקר את ראש הכת

אחרי שראש הכת הורה לבטל את השיעורים וסדרי הלימוד בישיבה, וצוה שכל בחור ובתולה יכתבו "בכתב ידם" דייקא מאמר בענין יום אידם י"ב שבט ויביאום אליו, ומפי השמועה נודע שמטרתו להעביר

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

יט - למסור השופכי דמים

היות וראש הכת אינו מונע מאנשיו להכות אנשים עד זוב דם, שכביכול נעשה לכבודו, וכפי שהיה בחתונה הידועה בב"ב, שבחורי הכת היכו ופצעו אנשים באופן קשה, ואף שהדבר הגיע לידיעת ראש הכת לא מנע מהם להמשיך ולהכות, אם מותר מדינא לתפוס את ראש הכת ולהכותו, (וכעין שמצינו בחכמת שלמה בחו"מ שמוותר להכות את החשוד על הגניבה כדי שיוודה).

תשובה: עיין בחו"מ (סימן שפ"ח סעיף ז'), דהמוכה יכול למוסרו, (ועיין בסוף שו"ת מהרי"ו, בנימוקי מהרי"י מריזבורק), והארכתי בתשובה אם זה רק מחמת חשש שיכה עוד, או דגם בלאו החשש שרי, וכן מסקנתי, וכ"ש אם ראש הכת שותק, בבחינת שתיקה כהודאה דמיא, וא"כ עלולים להמשיך בדרכם הרעה, בודאי צריכים לייסרו, עד שיתברר ששב מהדרכתו זאת, והנה שמעתי שהתחילו למחות על ההכאות, ואם זה נכון, תשובה זו להלכה ולא למעשה.

כ - לשתות יין מבחון בבית תפילתם

אב שהגיע להשתתף בשמחה אצל בנו המשתתף להכת, והביא אתו בקבוק יין באיצטלא שמביא זאת לכבוד השמחה, בעוד שהסיבה האמיתית היתה שנמנע מלשתות יינם מחשש י"ג, והנה שמע מהם שראש הכת התקין שלא ישתו כלל יין בשמחות, והוא כמנהג אצל הישמעאלים, והשאלה הוא אם מותר למנוע משתיית יין מצד בחוקותיהם לא תלכו, ואם אכן יש

איסור בזה, אם מחויב לשתות ולהכניס עצמו לסכנת נפשות.

תשובה: לכאורה דמניעת השתיה אינו בכלל האיסור, וזה אינו, עיין בט"ז (יו"ד סימן קע"ח סק"א) דאף מניעת גילוח הוא בכלל חוקות הגוי, ונ"ל דיש לחלק בין מניעת גילוח, דכוונתו ששערו יגדל, ובין מניעת שתיה, שאין בזה פועל יוצא, ודוגמא בגמרא (פסחים דף נ"א ע"ב) הרואה אומר מלאכה הוא דלית ליה וכמה בטלני הוי בשוקא, ועוד להב"ח (שם) דאם אינו מתכוין לעשות כמעשיהם שרי, (ומש"ה הותר לקרובים למלכות ללבוש כלבושיהם).

ואמנם נראה דמניעת שתיית יין אינו בכלל, דברמ"א (שם) כתב וז"ל, אבל דבר שנהגו לתועלת וכו' או טעם אחר, מותר עכ"ל, ומסתמא זה שמונעין יין בבית תפילתם הוא כדי שלא ישתכרו שם, והוא לתועלת.

והנה הטעם שמונע מחמת חשש סכנה, ובשלחן גבוה (ס"ק ג') לענין האיסור להימנע מלגלח, דאם הגילוח מזיק לו שרי, (וכן בדרכי תשובה (סק"ט) כשהבלורית טוב לחולי עינים עיי"ש).

ואם מחויב לסכן נפשו ולשתות, אין זה מהג' חמורות, ואין צריך לסכן נפשו, ומצינו בגמרא (סנהדרין דף כ"א ע"א, ובקידושין דף ע"ו ע"ב), דארבע מאות ילדים היו לדוד המלך מגדלי בלורית, ובתוספות הרא"ש (קידושין שם), כתב הטעם שהתירו להם דלבעותי את האויבים, ונחלקו הראשונים אם לוקים על לאו זה, ועיין בספר החינוך (מצוה רס"ב), ולפלא

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

יסיע אותו, או שהוא בעצמו יצטרך לנהוג אוט"א כדי לברוח, ובלא זה ישאר עם המינים, ג"כ שרי, אך דבר זה נדיר מאד.

כב - להקשיב לקול הבליהם

להקשיב ל"קו הנייעס" שלהם, שמצד אחד הם נהנים מכל אחד שמתקשר ושומע, ומצד שני יש תועלת בזה שמתבררים הבליהם, ובכך יודעים יותר להתרחק מהם ומהמונם.

תשובה: בגמרא (חגיגה דף ט"ו ע"ב) ורבי מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר וכו' לא קשיא הא בגדול הא בקטן, ופירש"י (ד"ה גדול) וז"ל, היודע ליהרהר שלא ילמוד ממעשיו יכול ללמוד תורה מפיו עכ"ל, ושם בגמרא רבי מאיר אשכח תמרי אכל תחלא ושדא שיחלא לברא.

ולכן ת"ח יר"ש יכול לברר הבליהם ושטותם, אך זה לא ניתן לסתם בנ"א, ואין להם לשמוע פטפוטי דבריהם, שמא יזוקו מהם.

כג - להקשיב לנגינתם כדי ללגלג עליהם

כאשר עוברים על יד אולם שבו נערך נישואי אחד מבני הכת, ושומעים את ניונייהם שהמציאו, אם אסור להתעכב שם, שלא ליהנות מפולחנם.

תשובה: אכתוב בדרך כלל, אם אין בהדברים עניני חילול השם, אין איסור לשמוע, הגם ששמע מהם טפשותם, וכמו לשמוע זמר של תינוק שוטה, וח"ו לשמוע זמר הכולל כפירה, ועיין בגמרא (חגיגה דף ט"ו ע"ב) זמר יוני לא פסיק מפיו, ובגמרא (כתובות דף ה' ע"א) ויתד

שבכנה"ג (הגב"י אות ה') שכתב דכל האיסור דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, ובשערי דעה התפלא עליו.

כא - הרוצה לעזוב את הכת בשבת

אנשים הנוסעים ליום אידם לשהות בשבת פ' בשלח בעיר הטמאה אילת, וא"א לסמוך שם על העירוב וכיו"ב, אם יכנס הרהור תשובה בלב אחד המשתתפים וירצה לעזוב את הכת, אך עלול ליכנס עי"ז לסכנת נפשות, ויש לפניו ג' דרכים, א) לעזוב את הכת בעיצומו של יום השבת ולא להשתתף כלל במסיבתם, ואז ייאלץ לקרוא למשטרה ביום השבת, ב) שיברח משם ע"י חילול שבת, ג) שישעה עמם עד מוצ"ש ועד אז ישתתף במסיבתם.

תשובה: שאלה זו תתפרד לאיזה ענפים.

א) אם יש לחוש הרהור תשובה שלו עשוי להתקרר, ובפרט מחמת שמיעת דברי מינות אצל המסיבה, וא"כ פשוט שלא ישאר שם (שאלה ג').

ב) וכי א"א להסתלק משם בלא יודעים ובלא חילול שבת, (ובאופן שא"א באנו לשאלה ג').

ג) פשוט דצריך לעבור בהקל הקל (יומא דף פ"ג ע"א), וכגון שיסיע אותו ערבי, וכשזה א"א וצריך להזעיק השוטרים, אם יכול לצלצל להם בדרך שינוי עדיף, ואם יוכל "לבקש מהם" שיבואו רגלי, באופן שהם לא יחללו באיסור דאורייתא עדיף, ובמקום שא"א להזעיק אותם, וצריך לחלל שבת באיסור דאורייתא, כדי לברוח, וכגון שיהודי

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ליכנס בספק סכנה כדי להציל מי שבודאי סכנה, ואין ספק מוציא מידי ודאי, אך בשו"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תרכ"ה) כתב שהמכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל את חברו ה"ז חסיד שוטה, שספק שלו עדיף מודאי של חברו

אך מש"כ על האיסור לסכן עצמו מחמת שלפי דעתם הם שומרים וכו', לא הבנתי מה ענין שמיטה אצל הר סיני, דמה נ"מ במחשבתם על מה שהם מכים, השאלה היא עד כמה מחויבים למסור נפש כדי להצילו.

כו - להתרחק מספריהם ד"א כצואה ותקרובת ע"ז

הנמצא בביהכנ"ס בסמוך לאחד מאנשי הכת, ויודע שבחיקו של הלה נמצאים הקונטריסים הפסולים שלהם, אם צריך להתרחק ממנו ד' אמות כמו בתקרובת ע"ז.

תשובה: כבר כתבתי שדפוס שלנו קיל מדפוס הישן, כי הנעשה ע"י צילומים וכדומה, לכו"ע אין בו קדושה, וממילא גם טומאה אין בהם.

ואמנם אסור לקרותם, מכיון שיש בהם דברי מינות, ואינו חשוד שיגנוב קונטריסים הללו, (ועיין מה שכתבתי בספרי קול דוד בנדון רחל שגנבה התרפים).

כז - קול קורא מרבנים בשבת

אם מותר בש"ק לאסוף מרבנים "קול קורא" נגד מעשי הכת, כאשר יש צורך לטלטלם ולהעביר הדפים במקום שיש חשש איסור תחומין דרבנן, כיון שע"ז יוכל להציל נפשות מרדת שחת.

תהיה לך על אונך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו וכו', מה טעם משופות כיתדות שאם ישמע וכו'.

כד - לצאת יד"ח קריה"ת מהם

באחד שנכנס לבית מדרשם של אנשי הכת, ושמע קריאת התורה, אם יצא בדיעבד, כי נודע לו שבשעה שערכו הכנסת ס"ת אמר אז עליהם אחד מזקני ראשי הישיבות, שהס"ת שלהם הוא בגדר ס"ת שכתבו מין.

תשובה: יש לדעת מי כתב הס"ת, ומתי, דיתכן שהס"ת נכתב לפני התחלת עניני מינות.

כה - חיוב אנשי הצלה להציל מידי השפ"ד

איש "הצלה" בעיר ב"ב שנקרא לבא ולהציל נפשות בחתונה הידועה שאנשי הכת הכו מכות רצח, ובהגיעו לשם נתנו גם לו מכות, ואף אימו עליו שלא יטפל בפצועים, אך הוא לא שמע בקולם וטיפל באחד הפצועים ועל הכוהו מכות נמרצות עד שהובהל לבית הרפואה, ועתה הוא שואל אם יקראוהו עוד פעם, באופן שלפי ראות עיניו יתכן שיקבל מהם מכות, (אף שלא בסכ"נ), אם הוא מחויב לבא, דכיון שהם חמומי מח ואינם שולטים בעצמם, שאומרים ששומרים על "כבוד קדושתו".

תשובה: לפי תוכן השאלה, הוא נקרא לטפל במי שקיבל מכות "רצח", כלומר שהיה בספק סכנת נפשות, והנה בחו"מ (סימן תכ"ו) דנו הפוסקים עד כמה מחויבים להציל זולתו, ולהירושלמי מחויב

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

עלה להם הון תועפות, שע"ז התעכב המשך בנייתו.

ועתה הגיע אליהם עשיר בעל חנויות גדולות, והציע להם שמוכן לשלם להם ההוצאות הרבות, ובתמורת זאת יתנו לו את כל הקומה הראשונה בבנין, שיפתח שם חנות גדולה.

השאלה היא, לכשיבנה הבנין הלז, ותהא שם חנות הזאת, אם יהא מותר ליכנס לשם לקנות, או שזהו מסייע לעוברי עבירה, כי על ידם יכלו הכת לבנות בית תפילתם.

תשובה: מותר.

ל - לומר לתלמידות שהרבי רואה אותם דרך התמונה

נשאלה שאלה מאת מורה אחת אשה כשרה שעובדת בבית החינוך לבנות של אנשי הכת, הואיל ודרכם לתלות תמונת מנהיגם ראש הכת בכל כחה, ולפעמים המורה הזאת רוצה לצאת מהכתה לכמה דקות, וחוששת שהבנות יצאו משלוותם אז, על כן טרם צאתה מהכתה מצביעה על תמונתו, ואומרת להן על פי דרכם ושטותם, דעו שההייליגענר רבי משקיף כאן עליכם, ורואה כל מעשיכם, ועי"ז תצליח להשיג מטרתה שהתלמידות ישובו רגועות גם בצאתה מחמת יראתם, אי מותר לה לומר דיבורים כאלו.

תשובה: חס ושלום.

לא - אשה להכנס בשעה שהם מתפללין לעזר"נ

בהיות ובבית מדרשם של הכת ידועה, הנהיגו שאין להביא חלילה שום סידור

תשובה: במתניתין (ר"ה דף ל"ב ע"ב), שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את התחום כדי לקיים מצות עשה עוברת, ומאידך גיסא קיי"ל (או"ח סוף סימן ש"ו) דמחללין שבת באיסור דאורייתא להציל הבת, ואשר ע"כ תלוי אם באמת ע"י ההעברה חוץ לתחום יצילם, וקשה לי להאמין שיש מציאות כזו.

כח - בכתבת ספרים מיט כח פון ... עפ"ל

כידוע מספר חסידים, והובא בספרי הפוסקים, שאין לכתוב על ספריו "זה הספר שלי", ולכן יש נוהגים לכתוב "לה' הארץ ומלוואה", והיות שאנשי הכתב כותבין על ספריהם "מיט"ן כח פון הייליגענר רבין", אם מוצא ספר כזה ובראשו הלשון הנ"ל, אם מותר לתלוש הדף הזה ולהשליכו.

תשובה: אם אין ידוע כוונתם בדווקא למינות במלים אלו, הגם שאין כוונתם רצויה, מ"מ אין בהם דברי מינות אי"צ לתולשם ולהשליכם.

כט - להכנס לחנויות הנמצאים בבנין הכת הנה בשעת בניית הבנין המרכזי של הכת הידועה בב"ב, בהכנת היסודות לבנות שם, שקעה הארץ תחתיה כמה פעמים (כמו בקרח ועדתו), מחמת שלפני כן היה באותו מקום בית חרושת שנשפך שם המון שמן ונספג באדמה, ולכן נאלצו לעשות כל מיני פעולות לשאוב השומנים והלחות לייבש האדמה שתהא ראויה לבנות עליה, וכל זה

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

שמא הוא מסייע בזה לעוברי עבירה לחוג בימי אידיהם.

תשובה: לפני עור אין כאן בזה, ומסייע ידי עוברי עבירה נמי אין בזה, והארכת במקום אחר.

לד - עסקנים המסייעים להשתיק דם הנרדפים

בנידון עסקן גדול בב"ב שעוזר למשלמים לו שיסדר תיקים שתבעו בבית המשפט, שישתדל שישגרו התיקים, והנה בעת שהכו אנשי הכת בב"ב בחתונה הידועה מכות נמרצות ואנשי המשטרה תפשו את המכים, והיו במעצר כפי הראוי ומגיע למכים מכות רצח. והנה אנשי הכת שכרו לעסקן הלז, והוא סידר ופעל שישגרו מהר תיקי התביעות בבית המשפט ושישחררו מיד את כל האסירים הללו.

מה דין העסקן ההוא, אי מותר, או שאף חיובא רמיא לפרסם מעשיו הללו שפעל לזכות אותם בשקר ורמיה. מפני שהדבר נצרך מכאן ולהבא, שהרי הם עלולים להמשיך בדרכם ויכו שוב ללא רחם את זולתם, כי יחשבו בדמיונם שאין להם ממה לפחד, מפני שסמוכים ובטוחים על כוחו של אותו עסקן.

תשובה: מפורש בחו"מ (סימן שפ"ו סוף סעיף ז'), דמותר להמוכה למסור המכים, וזה שמעכב, לא כדין עשה, והיות דהמדובר בסכנת נפשות, מחויבים לבטל כחו.

בעזרת נשים, כי לטענתם שכל אשה שבאה לבית מדרשם אין לה להתפלל שם, רק להשקיף ולהביט כל הזמן על ראש הכת, וא"כ מה הדין באשה שאינה שייכת לכת וברצונה ליכנס לעז"נ בשמחת קרוביה לאחל להם מז"ט, והיא כבר התפללה מקודם, האם מותר לה ליכנס לשם בלי להתפלל, שהרי הם יחשבו שנוהגת כמנהגם ומודה לשיטתם, ולכן אינה מתפללת שם.

תשובה: אין לחוש בשלילה, (כמש"כ לעיל).

לב - בחדר שיש בו תמונה של ראש הכת אם צריך ממוזזה

שאלה נחוצה, הואיל ובני הכת מאמינים בדמיונם שראש הכת מנהיגם רואה בכל רגע את כל מעשיהם, והוא משקיף עליהם מבעד לתמונתו התלויה בכל חדר וכתה, ממילא מה דין חדר זה לגבי חיוב ממוזזה, אי נעשה כבית תיפלה של גויים, בגלל שתמונתו שמעמידין שם הוי כע"ז, בגלל שמאמינים שמהתמונה משקיף עליהם, וא"כ יהא החדר פטור ממוזזה.

תשובה: ע"ז זו אינה פוטרת.

לג - לבשל בשכר ליום אידם

יהודי כשר בעל קעטערינג גדול, הזמין אצלו בני הכת הידועה מבני ברק, שיבשל ויכין עבורם את כל הסעודות לכבוד יום אידם בחודש שבט, ורוצה לדעת האם ישר ונכון הדבר עפ"י הלכה לבשל עבורם, כי

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ממי לקח, יעשה צרכי רבים, וכשאיין לו, לכה"פ יבקש מהם שימחלו לו.

לו - לפרסם בין אלו שאין שומרי תו"מ דרכם הנלוות

שאלה הנוגעת למעשה, היות ואנשי הכת הידועה אדיר הפצם לסחוט כספים מאנשים, לכן הם נודדים ובאים לערים רחוקות של חילוניים שאינם מכירים כלל את היהדות ואת החסידות, כדי להתרים אותם לבנינם, ומפיצים כל מיני הבטחות שוא ומחלקים קמיעות וכדומה מאת ראשם, האם מוטל חיוב לפרסם במקומות ההם את רמאותם, כדי שלא יצא חילול ה' נורא, כאשר יתוודע אח"כ לנותנים גודל נבלותם וכזביהם, שלא יאמרו שכך פני כל היהדות החרדית חלילה.

תשובה: החיוב משום השב תשיבם (כבא מציעא דף ל"א ע"ב).

לח - חלות עגולות ביום אידם

נשאלתי אחרי שמנהיג הכת בדה מלבו יום חג שנקרא אצלם "ראש השנה", ואנשיו בקשו מאחד מהמאפיות בעיר ב"ב לאפות במיוחד כמות גדולה של חלות עגולות (כמנהג ישראל לאפות על ר"ה חלות עגולות), והשאלה היא א) אם מותר לקנות את החלות הללו, ב) אם בעל המאפיה הוא בגדר מסייע ידי עוברי עבירה.

תשובה: אינני רואה שהחלות העגולות יהיו אסורין באכילה, וממילא איני רואה שבעל המאפיה הוא בגדר מסייע ידי עוברי עבירה, כי באפיית לחמים אלו מראים רק שהם שוטים מטורפים.

לה - למסור את המסייעים לשופ"ד

מעשה בא' מראשי העיר בבני ברק שנבחר על מנת שיעזור לכל תושבי העיר, ופ"א כשהיתה מחלוקת בין שני קבוצות בעיר, עמד וסייע רק לצד הרודפים. וכן עשה עתה בחתונה הידועה בב"ב, שאחר שפתחו במשטרה תיקי תביעות נגד המכים עד זוב דם, עמד וסייע לאנשי הכת לסגור כל התביעות נגדם.

והשאלה היא, אי מותר לפעול בכל דרך שהיא כנגדו (אפילו בכה"ג שאסור למסור לערכאות וכדו'), כי ע"ז יוכלו למנוע אותו ממעשיו הללו בעתיד.

תשובה: מותר לפרסמו ולא למוסרו.

לו - דרך תשובה למי שפרש מהכת

שאלת אברך שהיה בעבר בחבורת אנשי הכת הידועה בב"ב, וזכה לשוב בתשובה למקור האמת ולפרוש מהם, ושאלתו בפיו, הואיל ובהיותו בחבורתם, היה מקבץ כספים אצל חילוניים ותמימים שאינם יודעים כלום ממעללי הכת ההיא, והואיל ורוצה לשוב בתשובה שלימה כראוי, לכן רוצה לדעת מה יעשה לכפרת עוון זה, הן מצד איסור גזל, כיון שהיה מבטיח לנותנים ע"י שהביא להם קמיעות והבטחות סרק מראש הכת שיזכו לכל הטוב ומילוי כל משאלותם, שהכל כידוע הבל וריק ושקר. והן מצד איסור חילול ה', כי חושש שנמצא אח"כ שם שמים מתחלל על ידו, מה יעשה בתשובתו.

תשובה: היות והמעות הם גזל בידו, מחויב להחזיר, וכשאינו זוכר

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

לט - לעבור על מנהג כדי שלא יחשדוהו
כאחד מהכת

נשאלתי במי שצריך להכניס בנו בבריתו של אאע"ה, ביום חגם שבדה מנהיג הכת, ודרכו תמיד ביום מילת בניו להישאר עם מלבושי שבת עד אחר מנחה, והיות שהוא דר בסמיכות להם יוכלו לחשוד בו שהוא הולך בבגדי שבת עקב יום חגם, אם מותר לו לפשוט את בגדי השבת תיכף אחר הברית.

תשובה: כבר כתבתי משו"ת שלמת חיים (יו"ד סי' ס"ב), דמותר לעבור על מנהג שנהג בעצמו, מחמת המודעה שעשה בערב ר"ה, ומאידך גיסא איני רואה חיוב לפשוט את בגדי השבת מחמתם, (וכ"ש במקום סכנה).

היוצא:

אינו צריך התרת נדרים, ואינו חייב לפשוט בגדי השבת בגללם.

מ - אם יש איסור מסייע לשמור ילדיהן
ביום אידם

נשאלתי היות ונגזר ממנהיג הכת, שילדים בין ז' ל"א שנים צריכין להשאר בב"ב, בעוד ששאר בני המשפחה יסעו לעיר (המשוקץ) אילת לאיד להם, והם מבקשים ממשפחות שיארחו ילדיהם לאיזה ימים, ובשכר, אם יש איסור לארח אותם משום מסייע ידי עוברי עבירה, שיוכלו ההורים לנסוע לשם.

תשובה: נ"ל דאדרבה חייבים לארח אותם, דעלולים גם לשלוח הילדים לבתים שאינם שומרי תו"מ כדי לקיים מאמר המנהיג, ויאכלו שם נו"ט, והיות שמשלמים להמארחים, פשוט דאין כאן דלפני עור, דאין כאן תרי עברי דנהרא, שהרבה מוכנין להרויח.

חיים יוסף דוד ווייס

סימן כ"ד

למסור חינוך הילדים במקום שנמצאים אנשי הכת

מכל הדברים של הכת, האם מותר לשלוח את בנו לשם.

תשובה: ביו"ד (סימן קנ"ג סעיף א') דאסור למסור תינוק לעכו"ם ללמדו ספר או ללמדו אומנות, דימשכנו למינות ע"כ, וא"כ במלמד שיש לו דיעות כוזבות, באמונות טפלות, (כמו שהארכתי

א

להכניס ילד לת"ת שיש שם מלמד מהכת נשאלתי ע"י אדם שעומד להכניס את בנו הקטן ל"ת, ולפניו שתי תלמודי תורה, אחת הנחשבת ביותר במעלותיה, אולם יש שם ב' מלמדים השייכים לכת הידועה מבני ברק, אלא שבת"ת אין המלמדים הללו מדברים

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

דגרעי טפי מן הגוים, דאפיקורוס ישראל ממשיכים יותר.

ויצא הדבר באיסור.

וצריכים לפרסם זאת, ובפרט להמוסדות בעיר ב"ב.

באיזה תשובות), קרוב לודאי שינסה להשרישם בתלמידו התינוק התמים, וע"ע בשו"ת דברי חיים (ח"ב חיו"ד סימן ק"ה ד"ה ולכן) שפסל מלמד מחמת דעה כוזבת.

וז"ל החכמת אדם (כלל פ"ט דין י"ב), דאסור למסרו לישראלים האפיקורסים,

היוצא לנו מהנ"ל:

אסור למסור ילד למלמד שיש לו דיעות כוזבות, דקרוב לודאי שישיריש זאת בתלמידו.

דיבורים שלהם, ומירתתא.

ב

ואמנם ידועים דברי רבותינו הק', דאין מוסרים ילדים רק ליר"ש, והיות שמאמינה בשיתוף, (דגרע מע"ז), נ"ל למנוע.

ג

למסור תינוק למטפלת מאותה הכת

נשאלתי כיון שדין יינם יין נסך אם מותר למסור תינוק למטפלת מהכת שישמרו עליו ויאכילו וישקו אותו.

תשובה: נ"ל דמותר, דאין משקין יין לתינוק.

חיים יוסף דוד זוייס

להכניס ילדה לבית חינוך בנות שיש שם מלמדת השייכת לכת

שאלה למעשה, אחת מנשות הכת שמלמדת בבית ספר שאינו שייך לכת, שאינה מסיתה ומדיחה מהמינות שלהם, ומהאמונות הטפילות שלהם, ומסתמא מחשש שאם יודע הדבר יסלקו אותה מעבודתה, אם מותר לשלוח ילדים ללמוד אצלה.

תשובה: כבר כתבתי דאסור לשלוח ילד למלמד שלהם, שמא ימשכנו למינות, ואולי נד"ד שאני, שהרי היא משועבדת לבית ספר שאסור לדבר שם

סימן כ"ה

לבזות מחזיק ידי עוברי עבירה

בזה שמחזיק ידי עוברי עבירה הנשארים בכת ל"ע, אם מותר לבזותו ברבים ע"י הראדיא ומכתבי עת, באופן ששמו ישאר לדראון עולם.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

א

תשובה: הגם שכבר התרו בו, עד שיצא מהכת, עתה באמריקה מפרסם, ולהצדיק ידי העוברי עבירה באיסור סקילה, וכאילו שנעשה בהיתר עפ"י סוד עפ"ל.

ב

וע"כ אני אומר, שאין עונשין אא"כ מזהירין, והעסקנים יזהירו אותו, שאם יודע שממשיך בדרכו הרעה, בהסתה ובהדחה, אז יפרסמו אותו בכל העולם, באופן שגם אחר עשרה דורות ימנעו מלהשתדך עם נכדיו, וה' ירחם. חיים יוסף דוד ווייס

סימן כ"ו

חסידות של אכזריות

נשאלתי האם התוקפנות שמתנהגים בה אנשי הכת בב"ב לכל מי שאינו סובר כשיטתם, אם לסברתם הוא מצד עזות דקדושה, או שמא זהו רשעות ורוע לב.

ע"ה, וכל שאינו מרחם בידוע שהוא מערב רב.

ועליהם נאמר סורו מעל אהלי האנשים האלה, ונאמר מקללך אאור, הם מקוללים, ועליהם נאמר (משלי כח, ד) עוזבי תורה יהללו רשע, המה כרעו ונפלו תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה, כל המזדנבים החולקים על השכינה כקרח ועדתו, ולא תהיה תרופה למכתם, וע"ז אנו מתפללים כל הרשעה כרגע יאבדו וכל איביך מהרה יכרתו והזדים מהרה תעקר ותשבר בכ"א, והמנהיג שלהם הוא כמסית ומדיח, שר"י.

חיים יוסף דוד ווייס

יסוד החסידות של אלו, היא אכזריות, מכין ועונשין ומקללין ומפרידין בין איש לאשתו ובין אב ובניו ובנותיו, כופין לשעבד מקום דירתם, ולקצץ ממאכלם ועוד ועוד, חסידות היא כשעושין לפנים משורת הדין (בגמרא בבא קמא דף ל' ע"א, האי מאן דבעי למהוי חסידא), והם הולכין נגד הדין, מקורן עמי הארץ, אין להם דעת תורה רק דעת תורא.

בגמרא (סנהדרין דף נ"ח ע"ב), הרמת יד (בלי להכות) נקרא רשע, והרשעים האלו מכין מכות אכזריות לאותן שעזבו הכת.

בגמרא (ביצה דף ל' ע"ב) כל המרחם בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן כ"ז

אכזריות בהרעבת עוללים ויונקים

במה שהורה ראש הכת להפסיק לקראת יום אידם ליתן לתינוקות מאכלם וכו'

נוראות, וכבר כתבתי (בח"א סימן ק"נ) דעובר על איסור דאורייתא של צער בע"ח, ג' מפורש בספה"ק, שאריכות היניקה גורם שהתינוק יהיה בריא ואולם, וע"י ההפסקה גוזל הבריאות ממנו.

חיים יוסף דוד זוייס

תשובה: כבר כתבתי בתשובה, דאסור להפסיק מלהניק כדי שהברית מילה תהיה בזמנו, הגם שזה מצות עשה דביום השמיני ימול, וכ"ש מחמת הגזירה הזאת, א) בגמרא (יבמות דף קי"ד), סתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב, ב) אכזריות נוראה, שיגרום שהתינוק יבכה בכיות

סימן כ"ח

אם מותר לחלל שבת כדי להציל מהכת

נשאלתי ע"י חבורת אנשים שהתחילו לפעול באופן מתוחכם להציל אנשים מהכת ולקרובם לאבינו שבשמים, אם מותר לעשות פעולות שיש בהם חילול שבת כדי להצילם.

ב

שוב הבנתי השאלה, שרוצה להוציא אנשים שכבר נתפסו לשם, ולהבריחם בש"ק, ואז צריך לדעת, א) אם אחר השבת יאחר המועד, ב) אם ע"י החילול ימנע אותם מלחזור, וכגון שהם בעצמם רוצים לברוח משם, (וביארתי בתשובה (בספרי ויען דוד ח"ט סימן צ') לגבי נשים שנתפסו ע"י הערביים, (אם יש איסור יחוד בהבריחם,

א

תשובה: באו"ח (סוף סימן ש"ו) דמחויבים להציל הבת, (א"ה הבת לאו דוקא), ע"י חילול שבת דאורייתא, שתצא מהכת לע"ז ע"כ, והרי מינות גרע מע"ז (שבת דף קט"ז), וצריך לדעת, א) אם אחר השבת יש לחוש שאיחר את המועד, ב) אם ע"י החילול ימנעו האנשים מלהצטרף אליהם לחלוטין.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

ושם יש להן סכנת נפשות לברוח), אך
בנד"ד הרי יוכלו לצאת בריש גלי, וממילא
איני מבין מציאות השאלה, ועכ"פ באופן
שהברחה תלוי בחילול שבת, התשובה
כנ"ל.
חיים יוסף דוד ווייס

היוצא לנו מהנ"ל:

יש להתבונן אם כשימתין עד מוצ"ש יאחר את המועד, ואם ע"י החילול ימנעו אנשים
מלהצטרף אליהם לגמרי.

סימן כ"ט

למחות נגד הכת במקום סכנת נפשות

היות אנשים יראים ושלמים שהתחילו לפעול כנגד אנשי הכת, וידוע שבני
הכת הזו חשודים על רציחה ושפ"ד, והם עושים זאת ברחובה של עיר, ועושים
במכותיהם חילול השם גדול, אם המוחים צריכים להמנע מלעשות פעולותיהם,
כדי שלא יגרמו חילול השם.

השם על מסירת נפשם.

א

תשובה: כבר ביארתי בתשובה (בשו"ת
ויען דוד ח"א סי' קמ"ז סוף
אות ב' ובח"ו סי' פ"ד אות ג') דחילול
השם כשיאמרו ישראל לא מנטרי שבתא,
וקידוש השם הוא כשמוחין על עוברי
עבירה, וממילא המוחים גורמים קידוש

ב

ואמנם היום שמסכנים נפשם בזה, עיין
בתשובה שכתבתי, אם ולמי מותר ליכנס
לסכנת נפשות, כשמטרתו לחסל הכת.

חיים יוסף דוד ווייס

היוצא לנו מהנ"ל:

מעלה לדינא, דיש אופנים שמותר ולמי מותר ליכנס לסכנת נפשות, כשמטרתו לחסל הכת,
וכמ"ש בבירור בשו"ת שלו ויען דוד.

סימן ל'

החיוב למחות נגד הכת הידועה

נשאלתי אם יש חיוב למחות ולהוכיח נגד מעשה תעתועים של הכת הידועה בדרכם הקלוקל מדרך התורה ואמונת היחוד בה'.

בענין החיוב למחות, (כגון במה שכותבים עליו "מלך על כל הארץ" וכדומה).

ואין תפלתו נשמעת ונופל בגיהנום, וכל עדה שיש בה חנופה מאוסה כנדה ולבסוף גולה, וד' כתות אין מקבלות פני שכינה, כת חנפים וכו', ובילקוט שמעוני (דברים תרצ"ג) כל מי שיודע שחבירו רשע ומחניף לו, ראוי שיבאו עליו כל הקללות שבתורה עכ"ל.

ג

והגם דקיי"ל דבמקום סכנה ליכא חיוב תוכחה, עיין בספר החינוך (מצוה רל"ט), דכשמתירא ממנו שיהרגנו, שאינו חייב, ובמנחת חינוך (אות ג') דאם "יודע" שלא יהרגנו יש להוכיחו, ובספר חסידים (סימן תי"ג), הביאו במג"א (סימן תר"ח סק"ג), שאם חושש שינקום ממנו, אינו חייב להוכיחו, ובמנחת חינוך (אות ו') דגם עובר על לא תעמוד על דם רעך, אם יכול להצילו מן העבירה, וכ"כ בשו"ת מהרשד"ם (חיו"ד סימן ר"ד), ובפמ"ג (בספר מתן שכרן של מצות חקירה ה'), וז"ל, והני מילי ביחיד, אך בצרעת ממושכת, שנתפסים בזה יותר ויותר, כולל גם תינוקות של בית רבן, השותק בזמן כזה דמו בראשו, וגורם חילול השם נורא עכ"ל.

א

תשובה: בגמרא (גיטין דף נ"ו ע"א) מדשתקו חכמים ש"מ דניחא להו, ומה יעשה הבן שלא יחטא, ואם לא שיצאו הרבנים נגד כת ש"צ בזמנו, והבעש"ט נגד פראנק, מי יודע אם לא היו נתפסים בהם חלק גדול של כלל ישראל, (גם הט"ז שלח תלמידו הנחלת שבעה לברר), ומהיכי תיתי שכל אחד ישב בשלוה, בלי להתערב מחמת יראה, וע"ז כתיב לא תגורו מפני איש, או משום כבוד עצמו, שחושש שיבזו אותו, ואין זה דרך רבנים יראי השם, כי הנוקט בדרך זה, בכלל החנפים.

ב

ובגמרא (יומא דף פ"ו ע"א) מפרסמין את החנפים מפני חילול השם, ובפירש"י שהם רשעים ומראין עצמן כצדיקים, אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמו מפני חילול השם, שבנ"א למדים ממעשיו שסבורים עליו שהוא צדיק עכ"ל, ובגמרא (סוטה דף מ"א ע"ב) מיום שגבר אגרופה של חנופה נתעוררו הדינים ונתקלקלו המעשים, ושם, כל אדם שיש בו חנופה מביא אף לעולם

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

איש חכם לב, לגעור בנוזיפה דרבנן בו וכדומה לו, אם לא ידקדקו עמו, כי הדין לנדותו, דאם ינוחו וכו', להחציף פנים ולהוציא מפיו דברים המטעים את ההמון, הנה חוללה כבוד התורה וכבוד שמים, ובמקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב, מכ"ש נפלים המתהללים בתורת נפילים וכו', ואף אם הגה את השם באותיותיו, עון אשר ניתן "לעקרו מן העולם" לא סרו מאחריו, האנשים החטאים בנפשותם, שעליהם ראוי "להכריז לבני הדור" סורו נא מעל האנשים הרשעים האלה וכו', אלה הם אשר רצו למעט בכבוד שמים והתורה, המה היו במורדי אור האמת, העושים להם שם ע"ז לעשות עצמן אלקות כהמן וכו', וכל העם ישמעו מה שלא שמעו ויראו מהכוות בגחלתם, ע"י אזהרת גדוליהם, ואתם כהני ה' תקראו חכמי ורבני הקהילות, לכם המצוה הזאת להשמיע אל קצה הארץ לעמוד באמונת וכו', והיה לכם לאסור אותו במשמר השוטים, ולא יהיה שוטה נשכר לחייב אחרים הנמשכים עדיין בשטותו, כי זה ירע לנו מצדוק ומבייתוס וכו', לגדול הפרצה הזאת היוצאת, ולהתחזק בעד תורת אלקינו.

חיים יוסף דוד ווייס

ד

ובשדי חמד (מערכת ה"א אס"ד אות ט'), דהיושב מעל מדין לא שייך כשם שמצוה לומר וכו', וז"ל שו"ת כתב סופר (חאהע"ז סימן מ"ז), ועיין מה שכתבתי (בספרי ויען דוד ח"א סימן צ"ג) באורך, והרי בודאי דבר הנשמע הוא לכמה בני"א, והא דאיתא בגמרא (ערכין דף ט"ז ע"א) עד הכאה, היינו הכאה, לא שיהא "קרוב" להכותו, במנחת חינוך (הגהות המל"מ, והגה"מ (אות ה')) מהמדרש תנחומא (תזריע אות ט'), וברמב"ם (פ"ב מהלכות דעות ה"ז).

וגדול כבוד הבריות לא נאמר בזה, עיין מה שכתבתי (שם אות ד') משו"ת שאגת אריה (סימן נ"ח).

ה

וז"ל ספר ציצת נובל צבי (לגבי כת ש"צ שר"י), ותמה אני עליכם וכו', ולא חרדתם לנגדה לקנאות קנאת ה' ותורתו, ולהראות לכל ההדיוטות כבוד תורת אלקינו האמיתית ולעמוד בה ובאמונתו, ואל יתפארו בדברי וכו', לא עת להחריש עד בואם להקים תורה חדשה, תורה מה תהא עליה.

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד תורת אלקינו, קודם דנפקא מיניה חורבא, וכן ראוי לכל

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ל"א

אם מותר למחות נגד הכת במקום סכנת נפשות

במה שנשאלתי, הנה ידוע על אנשי בליעל שופכי דמים שלהם, שמכים מתנגדיהם עד זוב דם, ואשר ע"כ יש לעיין אם מותר למחות על חילול השם, שמחללים שם שמים עם הראש שלהם, (כמו אמרם ועתה מה ה' שואל מעמך, מה הרבי שואל מכם, עפ"ל).

ולעניננו, אחר שרואים קהל של מאות אנשים נשים וטף שנתפסו בכת של המרכז וכו', וכל העולם שותקין מחמת יראה, מותר לאחד לקדש שם שמים.

ואף מחויבין בזה, וכדלהלן.

בגמרא (שבת קי"ט ע"ב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זא"ז וכו', ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זא"ז, ובמהרש"א שזה גורם מכת רעב ר"ל.

ד

ובגמרא (סנהדרין דף י"ט ע"ב), בינאי המלך שכבשו פניהם בקרקע, ואמר להן שמעו בן שטח יבא בעל מחשבות ויפרע מכם, מיד בא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו, ובפירש"י (ד"ה כבשו) שהיו יראין ממנו עכ"ל, ומצינו בגמרא (קידושין דף ס"ו ע"א) שינאי המלך הרג כל חכמי ישראל, והרי היו בסכנה גדולה, וכי היו צריכין לדונו במקום פקוח נפש.

א

תשובה: הרי ברמב"ם (פי"א מהלכות רוצח ה"ה), ובחומ"מ (סימן תכ"ז), והארכתי בתשובה, מפורש דאסור לסכן עצמו, ועיין מה שכתבתי בתשובה בספרי ויען דוד (ח"א סימן צ"ג ד"ה ובמה) משו"ת מהר"מ שיק (חאו"ח סימן ש"ג), דבמקום חשש סכנה אין צריך למחות, ומצאתי שכ"כ בשו"ת מהרי"ו (סימן קנ"ז), ואני שמעתי מרבנים שמפחדים לפצות פה.

ב

והנה דברי הנמו"י (סנהדרין סוף פ"ח ד"ה וכל) ידועים, דמותר למסור נפש כשהדור פרוץ, ועיי"ש דמותר למסור נפשו לקדש השם, (וכ"כ בשו"ת מהר"מ שיק שם בסוף התשובה), ובשו"ת מהרי"ו (שם) דבמקום קידוש השם, מחויב למסור כל ממונו.

ג

ואמנם החילול השם שהם גורמים, איום ונורא, וכ"ש דמותר לסכן נפשו, כדי להציל כל כלל ישראל מעבירה החמורה של ע"ז.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

כתב זאת ביש"ש בבא קמא פ"ד סימן ט'),
וא"כ אותן שהיו אצל ינאי המלך ששתקו
ולא רצו לדונו, (ועדיין לא שמעו העדות),
למה מתו.

ז

ועל כרחך דבמקום חילול השם שאני, וה'
נצב בעדת קל, והיו צריכים "להוכיח" את
ינאי שיעמוד, ושם היה בפרהסיא, וכן הוא
בנידונו, שחילול השם שלהם כבר נתפרסם
מסוף העולם ועד סופו, ואין שום היתר
למנוע מלהוכיחם, (וכ"ש במקום ספק
ספיקא של סכנת נפשות).

ח

תשובה: כבר כתבתי דשרי, ונזכרתי שאמר
לי הרה"ק ממאנסי וויזשניץ זי"ע,
בנדון עסקנות, שהיה כרוז בימי גזירת ת"ח
ות"ט, שאם יסתלקו ג' גדולים, שהם הרה"ק
מהר"ש מאסטרפאלי והש"ך ורבי מיכל
מנעמרוב, תתבטל הגזירה, והש"ך אמר
שאוילי תורתו חשובה יותר, ואמר שזה פלא,
שהרי נהרגו שליש מכלל ישראל, וכוונתו
היתה דתורתו חשובה יותר מהעסקנות,
(ושלא לבטל תורה משום זה), ועיין בגמרא
(סוף פ"ק דמגילה) גדולה ת"ת יותר מהצלת
נפשות, (וביארתי זאת בספרי קול דוד).

חיים יוסף דוד ווייס

ה

ואולם יש לחלק בין מצות עשה של הוכיח
תוכיח, והלא תעשה של לא תגורו מפני
איש, ובספרי (דברים, הובא בספר החינוך
מצוה תט"ו), דלא תגורו אף בחשש פקוח
נפש עיי"ש.

והנה נחלקו בזה הפוסקים, אם במקום פקוח
נפש מותר לדיין להסתלק, ורק אסור לעוות
הדין, או דגם אסור לו להסתלק.

ו

ובחור"מ (סימן י"ב סעיף א') דמותר
להסתלק כל זמן שאינו יודע להיכן הדין
נוטה, ולהב"ח אף אחר שידע, שאין לך
דבר העומד בפני ספק פקוח נפש, ובשו"ת
שבות יעקב (ח"א סימן קמ"ג) חולק עליו,
ומודה במי שמוחזק להזיק להמונע,
ובתומים (שם סק"ב) כתב בשם השבות
יעקב, דצריך למסור נפשו, וקשה הרי
בשבות יעקב כתב, דבמקום שמוחזק להזיק
מותר להסתלק, (והתומים מיירי בדיין קבוע,
ועיין עוד שם בסק"א וצ"ע), וכ"כ בשו"ת
מהרשד"ם (חחו"מ סימן שע"ח), ובשו"ת
מהרי"ץ (סימן קמ"ג), דבברי היזיקא מותר
להסתלק, ובשו"ת זקן אהרן (ח"ב סימן
קכ"ו) מסתפק בזה, (ואמנם כתב דאסור
לעוות הדין אף במקום פקוח נפש, וכבר

הוצא לנו מהנ"ל:

אסור למנוע מלמחות.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ל"ב

דמו של זכריה הנביא

ביאור רתיחת דם זכריה הנביא אחר הריגתו, ומהאי טעמא נמי בהכאות של בני הכת עד כדי הריגה

הבריונים האלו (של הכת הידועה) ממשיכים בדרך זו, (כמו שעשו לר' הערשל טויסיג הי"ו, שניסו להרגו, והוא עדיין חולה בבחינת צבי שבור).

ד

הפלא ופלא, שהרבנים והדיינים בכל מקום שהם, שרוצים להביע דעתם בנושא, פוחדים לנפשם.

ה

ובזה יבואר רתיחתו של דם זכריה, דכל פעם שמאיימים על המוכיח, מביא חרון אף על הריגתו, ומכיון שדרכם של הרשעים לא נפסקה, דמו לא חזר מרתחו, ירחם ה'.

חיים יוסף דוד ווייס

א

בגמרא (גיטין דף נ"ז ע"ב), אשכחיה לדמיה של זכריה דהוה קא מרתח וכו' אמרי ליה מאי נימא לך נבייא הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עלויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא נייה דמיה, וצ"ב באמת למה לא נח דמו.

ב

הנה הרוצחים האלו המציאו אופן חדש איך להשתיק המוכיח אותם, והוא "להרגו", ואז ישתוק ממילא, וכמו שהרגו לישעיהו הנביא (יבמות דף מ"ט ע"ב), וגם השליכו ירמיהו הנביא לבור טיט (בבא קמא דף ט"ז ע"ב).

ג

ובאמת בני קרח לא מתו, כי גם בזמננו

סימן ל"ג

להוציא הוצאות להנצל משפ"ד מידי הרשעים האלו

עשה להסירו ולהשמר ממנו, ולהזהר בדבר יפה יפה, שנאמר השמר לך ושמור נפשך, ואם לא הסיר וכו', ביטל מצות עשה וכו'

א

תשובה: ז"ל הרמב"ם (פי"א מהלכות רוצח ה"ה), סכנת נפשות מצות

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

וחייבים על זה מכת מרדות.

ג

והיות שאנשי הכת חשודין על שפיכת דמים, ורצו להרוג (בשבוע שעבר) אחד שפירש מהם, ואמרו שקיבלו הוראה שצריכין להרוג אותו, (שמעתי מאחד שניסה להצילו, וגם הוא עצמו היה בסכנת הריגה), פשוט דמחוייב ליתן הכל בעד נפשו, (ובשו"ע הרב דאין לאדם בעלות על נפשו), וח"ו שיהיה ככלל מאבד עצמו לדעת, והנלע"ד כתבתי.

חיים יוסף דוד ווייס

עכ"ל, ולכאורה היה צריך להזכיר ונשמרתם מאד לנפשותיכם, ועיין במנחת חינוך (מצוה תקמ"ו).

ב

ומפורש (באו"ח סימן תרנ"ו) דעל מצות עשה צריך לבזבז עד חומש, ונראה דבסכנת נפשות ביותר, ובמנחת חינוך (שם) וז"ל, וספק סכנה חמור מספק איסור תורה עכ"ל, והדברים פשוטים, שהרי בספק פקוח נפש מחליין שבת, ושאר איסורין.

ובשו"ע (סוף חו"מ), דאסור ליכנס לסכנה,

סימן ל"ד

אם המוכה יכול לקבול אצל הערכאות בלי חשש שיחזור להכותו

בענין הויכוח בזה שבחו"מ (סימן שפ"ח סעיף ז'), דהמוכה יכול לקבול אצל הערכאות על מי שהכה אותו, אם זה רק כשיש חשש על העתיד שיחזור להכותו, או דמותר לקבול עבור העבר.

דהיתר על העבר, שו"ר שכ"כ בהדיא בפתחי חשן (נזיקין פ"ד הערה י"ח).

ב

ובשו"ת מהרי"ו (סימן כ"ח) שכתב הטעם שיכול לקבול, וז"ל, וכה"ג כתב מהר"מ בתשובה במיימוני, על אחד שהכה חברו והלך המוכה וקבל לפני השופט, דאין לדון

א

תשובה: הנה בדברי הרמ"א שם, לא הוזכר כלל תנאי שיש לחוש שיכהו עוד, ותדע דאם זה ההיתר, צריכין לדון אם אפשר להצלה באופן אחר, וכדאיתא בגמרא (בבא קמא דף כ"ח ע"א) בהא דעביד איניש דינא לנפשיה, דהו"ל לשמטו וכו' עיי"ש, ומסתימת הרמ"א ברור,

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

והנני להעתיק לשון מהר"מ מריזבור"ק,
שאינו מצוי כ"כ.

דין מותר למוכה לקבול לגוים בשעת הזעם,
ואפילו אם יפסיד המכה כל אשר לו, ואם
המכה רגיל בכך אפילו לקצוץ ידו, אם יכול
לעשות עם הגוים יעשה, וגם מותר לכל אדם
להגיד לשופט ולצוות לתופסו, ואפילו
יפסיד מחמת כן כל אשר לו, דהוי כמו
רודף, אכן אם באקראי בעלמא הכה
ומתחרט, שניכר לעולם שלא יוסיף לעשות
כדבר הרע הזה, אסור להורגו ולהפסיד
ממונו, ונראה שבעוד זעמו של המוכה עליו,
ואם לא נתקרר דעתו עליו בקבלתו בגוים לא
יכול להעמיד עצמו מלנקום, הוא עצמו או
קרובו אשר יחם לבבו, ולא דוקא המוכה,
אלא מצוה לכל אדם להגיד לשופט, פלוני
הכה פלוני ועוד הולכים בכעסם, תעשה כן
שלא יוסיף עוד, ואם יעליל השופט עליו
ויקח כל אשר לו, פטור המגיד, דאל"כ אין
לך אדם מציל את חברו מיד מכהו, ודאי
אם יכול להצילו באחד מאבריו יעשה כרב
הונא דקץ ידא, או שמא יותר טוב שיגיד
לשופט ויפסיד ממון מלחסרו אחד מאבריו
והא רפיא, ואין לומר כיון שהמוכה כבר
הוכה יש לו לכוף את יצרו ולא לנקום, צא
ולמוד מגואל הדם וכו', וכן מי שעוסק
בפסולין או בגזיזת מטבע או בכל דבר
שיכול לבא מזה פשיעה לקהל, אם הקהל
התרו בו שלא לעשות ולא השגיח, יכולים
להגיד לגוים פלוני עסק באלו ענינים
מכוערים, ואם לא עשה כן אלא פעם אחד

עליו דין מסור, "משום דאין אדם נתפס
בשעת צערו", (א"ה בגמרא בבא בתרא דף
ט"ז ע"ב), וכן במרדכי (שלהי בבא קמא)
וכו' עכ"ל, הביאו בדרכי משה (שם).

ג

ואמנם לכאורה היה תלוי מתי קבל עליו,
דיש שיעור על יחם לבבו, בשו"ת מהר"מ
(סימן רמ"ז רמ"ח), הובא במרדכי (שם),
דמיירי בשעת חימום, ובשו"ת חו"י (סימן
ס"ה, ועיי"ש ד"ה ונראה עוד הב') עיי"ש
היטב, וברמ"א (כאן) לא הוזכר זאת, ועל
כרחך דמוכה "לקבול" שאני, דלבבו עוד חם
לזה, ובתשובות מהר"מ (דפוס פראג סימן
תתקצ"ד) כתב וז"ל, ולא ידעתי מהיכן בא
זה הלשון שעת זעם עכ"ל.

ד

ובנימוקי מהר"מ מריזבור"ק (נדפס בשוף
שו"ת מהרי"ו) וז"ל, דין מותר למוכה
לקבול לגוים, ואפילו אם יפסיד המכה "כל
אשר לו" וכו', ונראה שבעוד זעמו של
המוכה עליו, ואם לא נתקרר דעתו עליו
"בקבלתו בגוים", לא יכול להעמיד עצמו
מלנקום וכו', ולא דוקא המוכה, אלא
"מצוה לכל אדם" להגיד לשופט, פלוני הכה
פלוני וכו', ואין לומר כיון שהמוכה כבר
הוכה, יש לו לכוף את יצרו ולא לנקום, צא
ולמד מגואל הדם וכו' עכ"ל, והרי לא ניתן
זמן לגואל הדם.

והנני דו"ש וכת"ס

חיים יוסף דוד ווייס

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

וחדל או יחדל, ודאי אסור להגיד לגוים, עלילה, שסבורים הגוים שהוא עשה, מותר ואפילו יחיד שבא מחמת כן כבר לידו לומר לגוים פלוני עשה ולא אני עכ"ל.

סימן ל"ה

מי שכבר קידש השם אם יברך

במי שמסר נפשו להוכיח את אנשי הכת שנתפסו במינות ועוד, ואיימו עליו להרגו, (והארכתי בתשובה אם מותר למסור נפשו), ובשלה"ק שההולך על קידוש השם מברך ברוך המקדש שמו ברבים, ואם ח"ו יתפסו אותו, אם יברך.

שיהיה מוכרח לקיימה, ע"כ פשוט בעיני לברכה וכו', מצאתי כן בהדיא וכו', מריקנט"י (סימן ע') וז"ל, המקדשים את השם חייבים לברך על קדושת השם הנכבד והנורא, כיון שהוא מצות עשה מדאורייתא וכו' עכ"ל, ועיי"ש שהאריך.

עובדא ידענא מהרה"ק בעל ויואל משה זי"ע שבפורים כשהיה בגילופין, היה בוכה, שאביו בעל הקדושת יו"ט זי"ע אמר, שאם הוא לא יזכה לקדש את השם, לכה"פ בניו יקדשו, ובכה איך אוכל לקדש את השם.

ב

והנה מצד אחד הלא קיי"ל דכדי לברך בעינן שיהיה עובר לעשייתן, וזה כבר קידש השם, וההריגה רק ענין של נקמה, (משא"כ כשהורגין משום שנמנע מלעבוד ע"ז), וכדאיתא בגמרא (גיטין דף נ"ז ע"ב) גבי בניה של חנה, ומאידך גיסא, ע"י ההריגה מתפרסם שנהרג אודות שקידש השם, והוי עובר לעשייתו, ולא עוד אלא בידו להנצל,

א

תשובה: ז"ל השלה"ק (שער האותיות א' אמת ואמונה אות כ'), מי שבא לידו קידוש השם, ומקיים מצות עשה דונקדשתי בתוך בני ישראל, שמפורסם לעשרה בני"י, אז קודם שיהרגוהו יברך בשמחה בא"י אמ"ה אקב"ו לקדש שמו ברבים, כדין הרבה מצוות עשה שמברכין על קיומן וכו', כי תיכף כשמסר גופו להריגה, קידש השם בתוך בני"י וכו', אבל אינו מחויב להביא עצמו לידי זה, ואדרבה אם יכול לברוח יברח, או אם יוכל לפדות עצמו בכל אשר לו, את כל הון ביתו יתן, ולא יהרג, אמנם חזרתי וכו', כדאמר רבי עקיבא (ברכות דף ס"א ע"ב) כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה, בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך מתי יבא לידי ואקיימנו, הן אמת שאין הפשט וגם אין הדין להדר שיבא לידי מיתה בקדושת השם, דכבר כתבתי אם יוכל לברוח יברח, מ"מ שייך הידור, ונפשו היתה חושקת שתבוא המצוה זו לידו, באופן

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

אם יחזור בו, לכתוב שהצדק עמם וכו',
ונמצא שע"י מניעתו מזה מקדש השם, וגם
אם הוא בשוא"ת, הוא עובר לעשייתו,
(ועצם כשנהרג על קידוש השם, תמיד הוא
בשוא"ת), והנלע"ד כתבתי.
חיים יוסף דוד ווייס

סימן ל"ז

להפריד בין בעל לאשתו

על אותו רשע בוד ריק, אין בו מים (ואין מים אלא תורה), שמצוה לאנשים
שיתגרשו (על לא דבר), אם בכלל יש על מה לסמוך בהתנהגות כזו.

חדר"ג, מחמת חשש הרהורים, עאכו"כ
בדרך קבע ולהפריד אשה מבעלה, מי יודע
לספור העונות שזה גורם, ובגמרא (יבמות
דף ס"א ע"ב) אסור לאדם לעמוד בלא אשה,
והגם שיוכל לישא אחרת, מי ערב בדבר עד
מתי ימתין עד שימצא הראויה לו, ושהיא
תסכים להנשא לו, וכ"כ הפוסקים בנחיצות
להתיר עגונות, והנה זה מעגן אותן במזיד
ובשאט נפש.

ד

והנה ידוע מספרים הקדושים, שמקור
הפירוד מהס"מ, וזה מראה על כל המעשים
הזרים שעושין.

ה

ומעשי התעתועים כולם נגד התוה"ק,
והטומאות היוצאות מדרכו הרעה, תולין
"בקדושה ובחסידות" עפ"ל, וזה מרידה
במלכות שמים, נגד ה' ותורתו, ונתפרסם

א

תשובה: בגמרא (גיטין דף צ' ע"ב) כל
המגרש וכו' אפילו מזבח מוריד
עליו דמעות, ובגמרא (סוכה דף נ"ג ע"ב)
שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים כדי
לעשות שלום בין איש לאשתו, וקול
ודמעות, דמי אחים ואחיות, צועקים אלי על
האכזריות והפירוד שעושה.

ב

ובגמרא (עירובין דף ס"ג ע"ב), הישן
בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו
הכתוב אומר (מיכה ב, ט) נשי עמי תגרשון
וגו', ואם זה נאמר על זמן מועט ועראי, מה
נאמר על העושה מחלוקת ביניהם עד
שיתגרשו ר"ל.

ג

ובשו"ת בית יצחק (חאהע"ז סימן ט"ז) ועוד
פוסקים, התירו לישא אשה על אשתו במקום

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

איך שהוא מסתכל בנשים וכו', והוא המדריך לעדתו, ומבזה בזה אבותיו הק', מי שיש לו זיקת יר"ש צריך לברוח משם כבורח מפני הארי.

חיים יוסף דוד ווייס

סימן ל"ז המקלל זולתו

על הכת הארורה שמקללים את הצדיק נשגב מעיקרא מרן אדמו"ר מהר"י מויוניץ ב"ב שליט"א ועל עוד גדולים וצדיקי ומאורי הדור, בלשון יש"ו.

מקומות) ומקללך אאר, והיוצא מזה, דהמקלל זולתו, הוא מקולל, וממילא הוא כמקלל עצמו, וברמב"ם (פכ"ו מהלכות סנהדרין ה"ג), והמנחת חינוך (שם אות מ'), דעובר בלאו דשמור נפשך.

ג

וצריכין לקברו בין רשעים גמורים, בגמרא (יבמות דף ל"ב ע"ב), בפירש"י (ד"ה אלא) וז"ל, הואיל "ועבד תרתי" קברינן ליה גבי נסקלין ונשרפין עכ"ל, ובתוספות (ד"ה בין) אצל רשעים כמותו, ואצלו עוברים בג'.

חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: המקלל עובר בלאו דלא תקלל חרש, ועל לאו דנשיא בעמך לא תאור, ובפרט באדם גדול, ובספר החינוך (מצוה ע"א) וז"ל, הן שהוא גדול להדריכנו בדרכי הדת וכו', ראוי הדבר וכשר שלא נקל בכבודו, וגם שלא לקללו אפילו שלא בפניו וכו'.

ב

והגם דקיי"ל בגמרא (מכות דף י"א ע"א), דקללת חנם שלא תבא, מ"מ זה שקללו בכלל ארור, דכתיב (בפ' לך לך ועוד

היוצא לנו מהנ"ל:

מחוייבים לקברם בין רשעים גמורים, (ויש לפרסם זאת אצל החברא קדישא, בב"ב ובשאר מקומות).

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ל"ח

לתבוע לערכאות אנשי הכת

נשאלתי למי שיש לו תביעת ממון, או תביעה אחרת, נגד אנשים השייכים לאותו הכת.

א

אם מותר לתבעם לערכאות בלי התראת ב"ד.

(סימן כ"ו סק"ז), עיי"ש, ובכסף הקדשים (שם סעיף ב'), ובשו"ת וישב משה (סימן נ"ז).

תשובה: כשאינו ידוע בבירור שלא ציית דינא, צריך התראה, באורים

ב

בפירש"י (שם ד"ה חמור) וז"ל, דמותר לאבד גופו בידים, דקתני המינין והמסורות מורדין אותן לבור ולא מעלין עכ"ל, ולפי"ז אסור להוציא ממנו יותר מהמגיע לו בב"ד, ועיין בחי' הפלאה (חור"מ סימן כ"ו סעיף ב') דאף כשניתן לו רשות לילך לערכאות, בשו"א אסור לגבות יותר ממה שמגיע לו כדיני ישראל.

ואם אכן הותר, האם מותר אפילו בכה"ג שעפ"י הלכה א"א לתבעם בב"ד, ובבחינת מורדין ולא מעלין.

תשובה: הנה באותן שנאמר זאת, מ"מ אין ממונם הפקר, עיין בגמרא (בבא קמא דף קי"ט ע"א) בממון של מסור, דקיי"ל (בחור"מ סימן שפ"ח סעיף י"ג) דאסור לאבדו ביד, הגם דמותר לאבד גופו,

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ל"ט

להתווכח עם אנשי הכת

א"כ הרב הגאון המפ" מהר"ר ... שליט"א רב ואב"ד דק' ...
אחדש"ה,

בגדון להצעת כת"ר, להתווכח עם אנשי הכת הידוע.

(בפ"ב מהלכות ע"ז ה"א ובפ"ה ה"ה).

א

הנני מצרף למע"כ העתק חלק מהתנהגותם שהם פירסמו, ובכללם "שביטלו מנהג ישראל" לכל העדה הזאת, הנענועים, ונטילת לולב הלל, והושענות, (וא"א להכחיש הנעשה בפרהסיא ובפומבי), ומפורש בספר לקט יושר, שעיקר מצות נטילת לולב הוא הנענועים בהלל, (ועיין ברמב"ם (דלהלן) שזה תוצאה משיטתם).

ג

ומפורש ברמב"ם (בפ"ב שם) דאסור להתווכח עם המין, (מגמרא סנהדרין דף ל"ח ע"ב), וכל זמן שהם מדברים (ומאמינים) בדברים אלו, לדעתי אסור להתווכח עמהם.

ד

וכ"ז מלבד מה שקורין אותו "מלא כל הארץ כבודו", "מלך על כל הארץ", ומלמדים הילדים (בסידור שלהם) לאחל בבוקר בכל יום תמיד בכל מקום שהם, "גוט מארגען רבי", כלומר שמלא כל הארץ כבודו, (נלקח מכת ש"צ).

והנני דוש"ת וכט"ס
חיים יוסף דוד ווייס

ב

העיקר המציק אותי, במה שקוראין להמנהיג שלהם "א שטיק באשעפער" ר"ל, דהיינו שיתוף (כאותו האיש), ומפורש במעשה רוקח על הרמב"ם דלהלן, דשיתוף גרע מע"ז, (ואין זה בכלל מה שכתוב בתניא (פ"ב), שיש בכל אחד חלק אלוך ממעל, דקאי רק על הנשמה, אך הדיבור והכוונה שלהם על גופו), וזה בכלל מש"כ הרמב"ם

היוצא לנו מהנ"ל:

אסור להתווכח עמם.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן מ'

תשובה לאנשי הכת

בענין אנשים מהכת שרוצים לחזור בתשובה.

ט' ע"ב), ועיי"ש בגמרא הוריות (דף ב' ע"ב) דהיודע שאסור אין יכול לתלות אף בב"ד הגדול, (ובקונטרס אונס ושוגג (בשור"ת ויען דוד ח"ג) כתבתי, דאשה שהורו לה שתוכל להנשא דמת בעלה, אינה אונס אא"כ תלתה בגדולי הוראה), וכ"ש לא בכור ריק (אין בו מים זו תורה) כהמנהיג שלהם.

ג

והתולה בו, בגדר חסיד שוטה, עובר באיסורי לאוים בשאט נפש, הרי אינם בגדר גר שנתגייר בין העכו"ם, וכי לא למדו (בגמרא פ' אלו מציאות) אמר לו אביו, (וה"ה לרבו), היטמא או אל תחזיר, דאסור לציית לו, דכתיב אני ה' כולכם חייבים בכבודי, אתמהה, ומוריד לבאר שחת בעוה"ר המזדנבים אחריו, ובגמרא (כבא בתרא דף ח' ע"ב) ופקדתי על כל לוחציו, שלוחץ אותם לתרום ולצמצם ממאכלם לבניית הבית, וכדכתיב (מלכים ב' כא א-ג) ויעש הרע בעיני ה' וגו' ויבן את הבמות.

חיים יוסף דוד ווייס

א

תשובה: מחותני הגה"צ כ"ק אדמו"ר מויזשניץ ירושלים שליט"א הוכיח לאנשי הכת שיחזרו בתשובה, ועיינתי בזה, כי יש דברים שבין אדם למקום (כגון מינות ושיתוף, חילול שבת, וזלזול במצוות), ויש של בין אדם לחבירו (הכאות, בזיונות, ביזוי ת"ח, קללות וכו'), שע"ז תנינן (בבא קמא דף צ"ב ע"ב) שצריכין לרצות את כל אלו שניזוקו, ודנתי אם דברים אלו חמורים, כי על זה גם אין יוה"כ מכפר, או דלמא על עניני המינות ואביזרייהו, דברמב"ם (פ"ב מהל' עכו"ם ה"ה), ובגמרא (עבודה זרה דף י"ז ע"א) דכל דפריש ממינות מיית, ונחלקו בפוסקים אם מקבלים אותם בתשובה.

ב

וכבר כתבתי דיש לצדד, להיות שכל מה שעשו היה בפקודת המנהיג שלהם, די"ל שטעו במצוה לשמוע דברי חכמים (הוריות דף ה' ע"ב), ולימוד זכות יועיל לעמי הארצים שבהם, משא"כ ביודע ספר, (בבחינת חבר אין צריך התראה, מכות דף

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן מ"א

א' מאנשי הכת שרוצה לחזור בתשובה

נשאלתי באחד מאנשי הכת שהכה בעבר לעוזבי הכת כמנהגם וכמנהג עובדי ע"ז במי שהשתמד ורוצה לחזור בו, ועתה רוצה לחזור בתשובה, אם יש לו לשוב רק על "לא יוסיף" להכותו, או גם על מה שנהג כדרך עובדי ע"ז.

תשובה: פשוט שצריך לשוב גם על מה שנהג כדרך המינים, (ובדיבור, ובמחשבה), ואף אם היה בשוגג, כי עובד ע"ז בשוגג מביא חטאת, עיין ברמב"ם (פ"ז מהלכות שגגות ה"א), והגם שלא היה עובד ע"ז ממש, מ"מ מאמינים בדברי מינות, (ובאמונות טפלות, והארכתי בתשובה), ומינים גרע מע"ז, עיין בגמרא שבת דף קט"ז).

חיים יוסף דוד ווייס

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

תוכן עניינים

סימן א

בענין הכת

- מביא ביטוי הרמב"ן והר"ן על אותו האיש שעשה מעצמו אלהות של ע"ז.
- מעיר שהנגרין בדרכם, מחדירים בילדי ישראל דיעות כוזבות באמונה בהשי"ת מתוך איצטלא של חסידות שהיא של שטות.
- פושט שכל המזדנבים אחריהם דינם כמסית ומדיח, שמצוה לרודפם ולהבדילם מעדת בני"י, ואסור לשתוק מלמחות כנגדם שלא יתפסו בעוונם כברמב"ם.
- מביא לשון הרמב"ם בהגדרת נביא שקר, ומהגמ' בסוכה דהמשתף ש"ש עם דבר אחר נעקר מהעולם.
- מדגיש שכת זו גרועה מהכת 'לב טהור', כי הם היו מסוגרים בפני עצמם במדינה רחוקה, משא"כ הכת הזאת מפוזרים בכמה מקומות ועלולים להתפשט ר"ל, לכן חוב להזהיר לסור מאהלי הרשעים הללו.

סימן ב

אמונה טפלה

- מבאר שכל הלשונות והביטויים של הכת הזו, איך הם ממליכין את ראש הכת, כבר היו בדיוק ממש אצל כת ש"צ שר"י. ומעתיק לשון הספר ציצת נובל צבי להראות כמה דרכם שוה, שגם הם היו מאמינים לכל דבר זרות של ש"צ ימ"ש, והיו מקבלין עול מלכותו כעול שמים, כל מה שגילה פנים בתורה שלא כהלכה, ולא הבחינו שאמונתם איננה מסכימה לקבלת חז"ל, ולא ישמעו ולא יבינו לא לשכל ולא לדת, אומרים כל מיני לשונות של כפירה שאסור לשומעם וצריך לקרוע עליהם, ושקבעו לעצמם יו"ט ביום לידת ש"צ, ואמרו אז 'מועדים לשמחה וכו' את יום הנחמות הזה'. וכשנשאל ש"צ שר"י אם יש עון בהריגת אלו שאינם מאמינים כמותם, השיב שדמם מותר ועומד, וגם אין חילול שבת ר"ל.
- מברר מהשו"ע על האיסור לשמוע לרבו כשמורה נגד התורה, ואפילו כשמצווה לעבור על איסור דרבנן, צריך למחות בידו. ומוכיח מהרמב"ן וספר החינוך והפוסקים שהציווי אפילו על ימין שהוא שמאל, נאמר על הב"ד הגדול שבירושלים, ולא באיש פרטי, וק"ו לא במשוגע שעושה עצמו כנביא.
- מביא דברי הרד"ק לגבי החג שבדא ירבעם בן נבט מליכו, שהמציא דברי כזב כאותו זמן שהיה תחילת מלכותו.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

- מוסיף שזאת שהם קבעו זמן מיוחד לאנשי קהלם, שידברו בעת ההיא סיפורי לשה"ר ורכילות, לדון וללבן נושאים אלו בהרחבה, הם הופכים מצוות לעבירות וכבחו"ל.

סימן ג

לעבוד לבשר ודם כאילו אין לו גוף

- מעתיק לשון הרמב"ם ביסוד האיסור של העובד לאחד מהנבראים אפילו כשירדע שה' הוא האלקים, דהוי עובד ע"ז וכגוי. ודברי המעשה רוקח ששיתוף חמור יותר מהכופר לגמרי. ומהגמ' ותוס' בשבת ששייך עבודה זרה הנעבד באדם חי, כמו שמצינו לגבי המן שנאסרה העבודה אליו בכלל לא תעבדם.

סימן ד

עוד בענין המשתף שם שמים

- מתרץ הקושיא מדברי החת"ס שכתב שרועה ישראל חשוב כאלקים ממש. דהחת"ס כתב זאת בכ"ף הדמיון, ומוכיח זאת ממקומות רבים בש"ס שנכתב בלשון של כ"ף הדמיון, וכן מוכיח מלשון המקרא והייתם כאלקים, שבתרגום יונתן ואונקלוס ורש"י וכל המפרשים הסכימו שאפילו הנחש הרשע לא הציע שתהיה חוה חלק מה' בשיתוף, אלא הכוונה כמו.
- מביא לשון הס"ח שאין משנין את השם כלפי הדיוט, אל תעשו כמוני ואל תמירני.

סימן ה

חדש אסור מן התורה

- מעתיק מתוך החת"ס בתשובותיו בחומר אותן המשנים מנהגי ישראל, שאין בכוחם דבר זה, ורק לגדול מן הראשונים בחכמה ובמנין, ושכל אלו הבונים במה לעצמם ופורשים במנהגיהם מרוב ישראל, חיישינן דאתו לאמשוכי ישראל בתרייהו כצדוק ובייתוס.

סימן ו

הזמנה לחתונה של אנשי הכת

- פוסק שלא שייך קדושה או טומאה באותיות הדפוס בימינו שהם רק צילום ולא ממשות דיו כבימי קדם. אמנם מצד זלזול בפסוקים שיש בהזמנות ראוי לגונזם ולא להשליכם לאשפה.

סימן ז'

באכילת מצה שצריכין לכוין לראש הכת

- מבאר עפ"י דברי השו"ע ושו"ע הרב והאשל אברהם דאינם יוצאים יד"ח המצוה, ואפילו לשיטת החיי אדם דאם מחשבתו ניכרת ממעשיו יצא, אמנם זהו רק כשעושה מחמת ציוי ה', ולא מחמת רבו.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן ח'

לצאת מצות לולב ע"י רע"ב

- מדגיש שנעלם מהם דברי הטור והב"י המפורשים, שעיקר מצות לולב הוא הנענועים בהלל, והרי במצוה שבגופו אינו יכול להוציא אחרים, כמו שאינו יכול תפלין במקומם, ובלולב עיקר המצוה בהלל כבטור וב"י, ומהשו"ע יו"ד דהמונע מאחרים לעשות מצוה דחייבים לנדותו, שהולך בדרך הרעפארמים, בנוסף מצד שהם מבזים ת"ח, שגם על כך חייבים נידוי כבגמ' סנהדרין וברמב"ם הלכות תשובה.

סימן ט'

יחוד עם המנהיג

- מברר מהגמ' בב"ק ומהרמב"ם דסגירת דלת באדם המטיל אימה ונוקם ונוטר כנחש, שמפחדים לפתוח הדלת נגד רצונו, הוי יחוד האסור.
- מצטט מחבל פוסקים ראשונים ואחרונים, דיחוד פנויה מדאורייתא.
- מבאר מהשו"ע שאיסור יחוד נאסר לאשה כמו לאיש, ומלקין אותה על כך.
- מסיק דאבי הנערה מחוייב לעשות כל טצדקי למונעה מלהתייחד עמו חלילה.

סימן י'

לספר על אשה שהיא נאה

- מביא העובדא בגמ' סוטה מישו הנוצרי שדיבר על עיני בעלת האכסניא, ושהוא כישף הסית והדיח את ישראל, ומהגמ' בע"ז דאסור להסתכל אפילו באשה כעורה.
- מקשה למה קראוהו רשע, והרי הקורא לחבירו רשע יורד עמו לחייו. ומתרץ לפי שצפה בנשים ובא לידי עבירה.
- מקשה מבגמ' בכתובות דכשמרקדים לפני הכלה אומרים כלה נאה. ומיישב דבודאי אין הכוונה שמסתכלים בה, כמפורש שם שאסור להסתכל, והכוונה ששמע מקרובותיו לצורך השידוך בלי הסתכלות ח"ו.

סימן י"א

בנדון הכת שהולכים למקום פריצות וזוהמא

- מפרסם האיסור לנסוע להתועדות אנשי הכת עם מנהיגם על שפת הים בעיר אילת, שמפורש בגמ' ב"ב ובמהרש"א שם דאפילו אם עוצם עיניו בדאיכא דרכא אחרינא נקרא רשע, וכ"ש שאיסור גמור לנסוע לשם. ומזכיר האסון הנורא שאירע ביום שמחת תורה תשפ"ב, שנהרגו המון נפשות באכזריות נוראה, ע"י שהלכו להתועד במסיבה לגילוי עריות כידוע.
- מברר שאין שום טענה להצדיק את עצמם שהולכין אחר רבם, שהרי מבואר בגמ' ובשו"ע שאפילו על איסור דרבנן אסור לשמוע לו ולעבור ח"ו, ואפילו מתלמיד חכם, אם הוא

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

מזלזל במצוות, אסור לשמוע דברי תורה מפיו, ואסור לסמוך על הוראתו, לכן כל המזדנבים אחריו ושומעין לקולו, ירדו לשאול תחתית.

- דוחה המצאתו הטפשית של ראש הכת שבאילת יש מקום קריעת ים סוף, שהרי כידוע מקום קריעת ים סוף רחוק מאתיים וחמשים ק"מ מאילת.

סימן י"ב

במי שסידר קידושין באיסור לכהן שנשא אשה שהיתה נשואה לגוי

- מברר האיסור שבדבר מהריטב"א והשו"ע, ומוחה על שראש הכת צוה להר' גרשון שפיצר שיסדר קידושין, וכן עשה, ועי"ז הרים יד בתורת משה, וחילל ש"ש בפרהסיא.
- מזכיר גם העובדא במי שסירב לגרש אשתו, וברח לארה"ב, ושכרו אנשי הכת אנשים שהכוהו מכות רצח עד שאיבד הכרתו, ונתוגט בידו ושלחו לאשתו, והר' ישראל גרינברגר סידר קידושין לא"א, והכל עפ"י ציווי ראש הכת.

סימן י"ג

להסתכל בצלם דמות אדם רשע

- דן שהסתכלות בתמונתו תלוי לפי שני הטעמים של האיסור שנתבאר במהרש"א, ומכריע דאיסורא ליכא, כפי שבירר בשו"ת להורות נתן.

סימן י"ד

אם השייכים לכת ההיא מנסכין יין

- פוסק להלכה דיינם יין נסך, עפ"י דין השו"ע במומר, ומהדרכי תשובה בשם הפוסקים דהכופר בדברי חז"ל הוי כמומר לכל התורה.
- מעתיק לשון המאור ושמשי, שאפילו אל בעל מופת אסור לנסוע, כשאומר לעבור חלילה אפילו על קל שבקלות, שמכשולות גדולות יבואו על ידו, ולבסוף יגיעו ח"ו לעבוד ע"ז.
- מזכיר לשון הנודע ביהודה שהתבטא חסידים יכשלו במ, שכידוע אמר הבעש"ט הק' זי"ע על גדלות הנודע ביהודה ששליש העולם קיים בזכותו, אמנם בודאי על כת 'חסידים' כאלו שפיר כתב יכשלו במ.

סימן ט"ו

שחיטת אפיקורס

- דוחה דברי השואל שטען דבשו"ת מהרי"ל הכשיר שחיטת אפיקורוס, שהרי כתב במפורש (בסי' קצ"ג) דבמשומד לע"ז נפסל, והיינו בצורבא מדרבנן שיודע דברי חז"ל ואפ"ה חשוד לעבור.
- מבאר דהשוחטים בזמנינו מקבלים קבלת סמיכה אחר שנבחנו, ממילא הם בכלל צורבא מדרבנן, ונמצא דאלו יודעים ריבונם ומורדים. ומביא מהדרכי תשובה דמי שאינו מאמין

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

בדברי חז"ל דינו כעכו"ם, ומשו"ת מחנה חיים דהבועט במצוה בדרך אפיקורסות הוא בגדר מומר להכעיס, ומשו"ת דברי חיים שפסל אפיקורוס מלהיות מלמד.

- מסביר מדברי הגמ' בסוכה ותוס' בסוטה ומהאבן עזרא גודל עונשו של המשתף ש"ש בדבר אחר שנעקר מן העולם במיתה משונה, ומדברי הרמב"ם בהלכות תשובה שמונה את הנדון דידן בין החמשה שנקראים מינין.

סימן ט"ז

אנשי הכת אם מצטרפין למנין

- מציין למה שביאר בתשובה בנידון המינים והאפיקורסים, שלגבי צירופם למנין מצטרפין.
- מזכיר דברי הגמ' והתוס' ומהבני יששכר חומר הענין של שיתוף שם שמים עם דבר אחר.
- מסביר דהמטורפים הללו משתפים ש"ש במחשבתם וגם בדיבורם, ומביא מהחת"ס שבזה העיקר הוא המחשבה. וזאת בנוסף לאמונתם הטפלה שלא היתה כדוגמת מנהגיהם בכל תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע לדורותיהם.
- דן מדוע הם גרועים מהצדוקים, שבראשית דרכם כוונתם היתה לשם שמים.

סימן י"ז

עוד בענין הנ"ל

- מקשה איך פסק להתירם להצטרף למנין, ואילו לגבי יינם פסק דהוי יין נסך. מיישב לחלק בין מומר למין, שהמומר מאמין בדברי חז"ל, ולכן כשאינו עושה להכעיס אין יינו יי"נ, משא"כ במין, ומשו"ע הרב דהתיר לצרף העבריינים למנין.
- בענין לקרותו לעלות לתורה, מביא מהשערי אפרים והחכם צבי שהמדבר דברי אפיקורסות וכן הפורק ממנו אפילו מצוה קלה, אסור לקרותן לתורה.
- בנידון אם מותר לו להיות שליח ציבור, מביא מהמהר"ם שיק שלא נחשב שליח, כיון דאינו נקרא בן ברית, כמו שכתב המג"א לגבי מומר.

סימן י"ח

אם מותר ליכנס ולהתפלל בביהכ"נ שלהם

- מזכיר דברי הגמ' שאסרו ליכנס לבתי המינין אפילו כאשר רץ אדם אחריו להרגו או אם נחש רץ להכישו, והואיל שכתב הרמב"ם שהעובד לאלוה זולת השי"ת כדי להיות מליץ בינו לבין רבון העולמים הרי זה מין, וכאן גם מצד שהכת מבזים ת"ח דינם כאפיקורסים, ממילא פשוט שאסור.

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

סימן י"ט

אם לפרסם עושי רשע

- חוקר האם צריך להימנע מלפרסם רשעתם אצל החילוניים, ופושט דכאשר רשעותם מפורסמת ואינם רוצים לקבל תוכחה, מותר וצריך לפרסם.
- נותן טעם לדבריו, מצד שמנהיגם שולח אותם שיקבצו כסף דוקא אצל החילוניים, שאיסור הוא להחזיק ידי עוברי עבירה, ולא ללכת למקומות פרוצים, שהמשוקץ הזה מנהיגם מוליכם לשם, וכבר הורו לנו חז"ל בגמ' יומא וברש"י שם שרשע המראה עצמו כצדיק, מצוה לפרסמו מפני חילול ה' שלא ילמדו ממעשיו, כי סבורים שהוא צדיק.
- מזכיר פסק המהר"ם מלובלין והמהר"ם שיק, דבאופן שלא קיבל התוכחה בנחת, ילבינו פניו ויכלימוהו ויפרסמו קלונו ברבים.

סימן כ'

בהאיסור להחזיק ידי עוברי עבירה וליתן להם צדקה

- מקדים בהמפורש בשו"ע דאסור לסייע לעוברי עבירה, ומדברי הספר על הגאולה ועל התמורה, שכל המתחבר לעוברי עבירה שנותן להם חיזוק הן בממון הן בכבוד וכדומה הרי הוא כמותם, ונעשה שותף לכל מעשיהם הרעים.
- חוקר מצד הדין של מסייע דאין בו ממש, אלא דעכ"ז לכתחילה אסור להיות מסייע אף בכה"ג.
- מסיק מדברי הכתב סופר לנד"ד, דהגם שמסייע אין בו ממש, אבל באופן שמסייע ידי עוברי עבירה יש בו ממש. והואיל שבמוסדותיהם מלמדים ענייני עבודה זרה ומינות, לכן כל התורם להם, נעשה שותף בכל פעולותיהם הרעות.

סימן כ"א

בנדון הבנין שבונים אנשי הכת

- מברר שאסור ליכנס בבנין זה שנבנה בעבירה, ואפילו לשיטתם שחושבים שעושין מצוה, הוי מצוה הבאה בעבירה, מפני שבונים עם מעות של גזל, כבגמ' ב"ב וברמב"ם וביוסף אומץ, שאיסור גמור ללחוץ ולגבות כסף ממי שאינו יכול לתת, והרי המנהיג ושלוחיו כופין ללות ולמשכן ולמכור דירות, ולוקחין פת לחמם וחיותם של הטף והמשפחות שלהם, כאשר אין הסעודה מספקת לבעליה.
- מביא לשון הרמב"ם בהל' תשובה שכתב בין כ"ד הדברים שמעכבין את התשובה, האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה, שהלה מדמה בנפשו שלא חטא כלל.
- מסכם להלכה, היות ובנין זה נבנה באיסור גזל, אסור ליכנס בו כדין בית שנבנה בשבת באיסור וכבשו"ע או"ח.

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

סימן כ"ב

לקבל זליהנות מעות ממומרים

- מציינ למה שבירר להלכה בתשובה שאסור לקחת כסף ממומר עבור בנין ביהכ"נ, ושביהכ"נ שנבנה באיסור אסור ליכנס בו כבמג"א.
- מספר עובדא עם אביו כשהיה בבחרותו אצל הרה"ק בעל האהבת ישראל זי"ע, והגיע שם א' שאמר שרוצה שאמו לא תהיה ברוגז עמו, שבאה לביתו וראתה המצב בפסח אצלו שא"א לה להיות שם ר"ל, והלה הוציא סך גדול ורצה ליתן לרבי, וסירב וענה חס ושלום.

סימן כ"ג

שאלות שונות בנוגע לכת

ברית מילה בכת אחר השקיעה

אם הספיקו לפני זמן ר"ת, לא נחשב כנימול בלילה.

חתן שבחופתו אינו מכוון לקידושין רק לראש הכת

מעשה נתינת הטבעת מוציא מידי מחשבה וכשר.

להעביר נחלה מהבן שבכת

מהגמ' מוכח דאין להעביר, חוץ אם ישתמש בכסף לעבירה, כגון לבנות בנין הכת דמעבירין.

ירושה לבן שלא אמר קדיש על אביו

יורש את אביו כמו כל רשע ומומר.

לארץ בליל הסדר בן מהכת כשיביט רק על תמונת רבו

לענין שלא ילמדו ממעשיו, האב יכריע, שאם לא ילמדו ממנו מכיון שנראה כמשוגע, אז

יזמינו, ואם כן ילמדו, פשוט דאין להזמינו.

קיבוץ נשים ע"י ראש הכת בביה"ק

הכשיל אותן בזה, שפרץ גדר במנהגן של בני. ואם מפריע לאנשים שהולכים לשם, אסור,

כלי זמר בביה"ק הוא קלות ראש ואסור כבשו"ע יו"ד (סימן שס"ח), והגם שיטענו שהכלי

זמר הוא לצורך דבקות, הרי גם בביהכ"נ אסרו זאת כדרך המתחדשים.

הבאת ספריהם בביהכ"נ

כיון שיש דברים אסורים בספריהם, לא יכניסום לביהמ"ד, כדי שלא יחטיאו הבאים.

ניגונים שלהם

הניגונים שהם משתמשים במילים המיוחסות להקב"ה, כגון "אתה ההייליגע רבי בחרתנו

מכל האומות ועשית אותנו לעם סגולה", אינם אלא דברי כפירה.

לקנות סת"ם מסופר שלהם

אין לקנות מהם.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

לברך על תפלין שלהם

כשאינן לו כלל יניח בלי ברכה.

רב שקידש אשת איש בהוראת ראש הכת אם אפשר עוד לסמוך עליו

המזלזל במצוות ובת"ח, כקל שבציבור, ואסור לשמוע ד"ת מפיו, ויש לנדותו כבשו"ע

ובכרכ"י ובאבקת רוכל.

להודיע לתורמים שלהם

מחוייב עפ"י דין להודיע להם, כדי להציל ממונם, ובספק צריך ג"כ לעורר אותם שיבררו

מטרתם.

להשתתף במסיבתם

מברר מהגמ' בע"ז חומר האיסור לישב במסיבת עובדי ע"ז, ומהגמ' בסנהדרין שנקיי הדעת

בירושלים לא נכנסו לסעודה עד שידעו מי מיסב עמם.

לפרנס אנשים מהכת

מכריע דבכספים יש איסור לסייע לעוברי עבירה, ושייך החשש של לפני דלפני עור,

ולשיטת הדגול מרבבה א"צ להפרישו.

לאבד ספריהם

מותר להזיק חפץ חבירו כדי למונעו מעון, וביש"ש (בבא קמא פ"ג סימן וט'), דאדם חשוב

מותר להכותו.

לשקר את ראש הכת

היות והחילוף יכול לגרום קלקול לעתיד, שמחמת זה השידוכים שיעשה לא יעלו יפה,

ימנעו מללכת אל הישיבה בימים אלו.

לומר תחנון ביום אידם

ביום אידם של הציונים, נהגו גדולי הדור, כמו החזו"א והדברי יואל, לומר תחנון אפילו

כשהיה שם ברית, ואמנם היות שישנם שם כמה מאנשי הכת, והם עלולים להכותו, וקיי"ל

בגמרא (ערכין דף ט"ו ע"ב) דתוכחה עד כדי הכאה, ולא הכאה בכלל, שוא"ת עדיף.

למסור השופכי דמים

מביא פסק השו"ע דהמוכה רשאי למוסרו, וזהו גם כשאין חשש שיכה עוד, בפרט שראש

הכת שותק, והם עלולים להמשיך בדרכם הרע

לשתות יין מבחוזין בביהכ"ס שלהם

מניעת שתיית יין אינו בכלל האיסור כחוקות הגויים, כי הרמ"א כתב שדבר שנהגו לתועלת

מותר, ומסתמא זה שמונעין יין בביהכ"ס שלהם הוא כדי שלא ישתכרו שם, והוא לתועלת.

ואין מחוייב לסכן נפשו ונפשו ולשתות.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

הרוצה לעזוב את הכת בשבת

א) אם יש לחוש הרהור תשובה שלו עשוי להתקרר, ובפרט מחמת שמיעת דברי מינות אצל המסיבה, פשוט שלא ישאר שם.

ב) כאשר אינו יכול להסתלק משם בלא יודעים ובלא חילול שבת, צריך לעבור בהקל הקל (יומא דף פ"ג ע"א), וכגון שיסיע אותו ערבי, וכשזה א"א וצריך להזעיק השוטרים, אם יכול לצלצל להם בדרך שינוי עדיף, ואם יוכל "לבקש מהם" שיבואו רגלי, באופן שהם לא יחללו באיסור דאורייתא עדיף, ובמקום שא"א להזעיק אותם, וצריך לחלל שבת באיסור דאורייתא, כדי לברוח, וכגון שיהודי יסיע אותו, או שהוא בעצמו יצטרך לנהוג אוט"א כדי לברוח, ובלא זה ישאר עם המינים, ג"כ שרי.

להקשיב לקול הבליהם

ת"ח י"ר"ש יכול לברר הבליהם ושטותם, אך זה לא ניתן לסתם בנ"א, ואין להם לשמוע פטפוטי דבריהם, שמא יזוקו מהם.

להקשיב לנגינתם כדי ללגלג עליהם

אם אין בהדברים עניני חילול השם, אין איסור לשמוע, הגם ששמע מהם טפשותם, וכשמיעת זמר של תינוק שוטה, וח"ו לשמוע זמר הכולל כפירה.

לצאת יד"ח קריה"ת מהם

יש לדעת מי כתב הס"ת, ומתי, דאם הס"ת נכתב לפני התחלת עניני מינות מותר.

חיוב אנשי הצלה להציל מידי השפ"ד

אם נקרא לטפל במי שקיבל מכות "רצח", כלומר שהיה בספק סכנת נפשות, בחו"מ (סימן תכ"ו) דנו הפוסקים עד כמה מחויבים להציל זולתו, ולהירושלמי מחויב ליכנס בספק סכנה כדי להציל מי שבודאי סכנה, ואין ספק מוציא מידי ודאי, אך בשו"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תרכ"ה) כתב שהמכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל את חברו ה"ז חסיד שוטה, שספק שלו עדיף מודאי של חברו.

להתרחק מספריהם ד' אמות כצואה ותקרובת ע"ז

דפוס שלנו קיל מדפוס הישן, כי הנעשה ע"י צילומים וכדומה, לכו"ע אין בו קדושה, וממילא גם טומאה אין בהם. ואמנם אסור לקרותם, מכיון שיש בהם דברי מינות, ואינו חשוב שייגנוב קונטריסים הללו.

קול קורא מרבנים בשבת

תלוי אם באמת ע"י ההעברה חוץ לתחום יצילם, וקשה להאמין שיש מציאות כזו.

בכתיבת ספרים מיט כח פון ... עפ"ל

היות שאין מינות במלים אלו, הגם שאין כוונתם רצויה, מ"מ אין בהם דברי מינות, אסור לתולשם ולהשליכם.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

להכנס לחנויות הנמצאים בבנין הכת
מותר.

לומר לתלמידות שהרבי רואה אותם דרך התמונה
חס ושלום.

אשה להכנס בשעת תפילתם לעזר"נ
אין לחוש בשלילה.

בחדר שיש בו תמונה של ראש הכת אם צריך ממוזזה
ע"ז זו אינה פוטרת.

לבשל בשכר ליום אידם
לפני עור אין כאן בזה, ומסייע ידי עוברי עבירה נמי אין בזה.

עסקנים המסייעים להשתיק דם הנרדפים
מותר להמוכה למסור המכים, וזה שמעכב, לא כדין עשה, והיות דהמדובר בסכנת נפשות,
מחויבים לבטל כחו.

למסור את המסייעים לשופ"ד
מותר לפרסמם ולא למוסרם.

דרך תשובה למי שפרש מהכת
היות והמעוות הם גזל בידו, מחוייב להחזיר, וכשאינו זוכר ממי לקח, יעשה צרכי רבים,
וכשאיין לו, לכה"פ יבקש מהם שימחלו לו.
לפרסם בין אלו שאין שומרי תו"מ דרכם הנלוות
יש חיוב משום השב תשיבם.

חלות עגולות ביום אידם
אין החלות העגולות אסורות באכילה, וממילא אין בעל המאפיה בגדר מסייע ידי עוברי
עבירה, כי באפיית לחמים אלו מראים רק שהם שוטים מטורפים.

לעבור על מנהג כדי שלא יחשדוהו כאחד מהכת
מברר דמצד דיני נדרים אין לו לחשוש אם ירצה לפשוט מיד אחר הברית, אף שמנהגו
להישאר עד אחר מנחה, כבשו"ת שלמת חיים דמתיר לעבור על מנהג שנהג בעצמו, על
סמך המודעה שעשה בערב ר"ה. אמנם מאידך גיסא טוען שאינו רואה צד חיוב לפשוט
בגדיו בגללם, וכ"ש כשזה במקום סכנה.

אם יש איסור מסייע לשמור ילדיהן ביום אידם
אדרבה חייבים לארח אותם, דעלולים גם לשלוח הילדים לבתים שאינם שומרי תו"מ כדי
לקיים מאמר המנהיג, ויאכלו שם נו"ט.

קובץ תשובות הגרחיד"ו ווייס שליט"א

סימן כ"ד

למסור חינוך הילדים במקום שנמצאים אנשי הכת

להכניס ילד ת"ת שיש שם מלמד מהכת

פושט מדברי השו"ע יו"ד שאסור למסור ילד לעכו"ם שילמדו ספר או אומנות, כי ימשכנו למינות, וכאן ג"כ המלמד שיש לו דיעות כוזבות, קרוב לודאי שישיריש זאת בתלמידו, ומהחכמת אדם שאצל ישראל אפיקורוס חמור יותר מלעכו"ם, דמשיך יותר.

להכניס ילדה לבית חינוך בנות שיש שם מלמדת השייכת לכת

צריך למנוע, אפילו שמשועבדת לבית ספר שאסור לדבר שם דיבורים שלהם, ומירתתא, אמנם ידועים דברי רבותינו הק', דאין מוסרים ילדים רק ליר"ש, והיות שמאמינה בשיתוף, (דגרע מע"ז) ימנעו.

למסור תינוק למטפלת מאותה הכת

מותר, ואין חשש שתשקנו יין נסך, כי אין משקיף יין לתינוק.

סימן כ"ה

לבזות מחזיק ידי עוברי עבירה

פוסק שאין עונשין אא"כ מזהירין, ולכן יזהירו את מי שמסית ומדיח לדרכם הרעה, שאם יודע שממשיך בדרכו הרעה, בהסתה ובהדחה, אז יפרסמו אותו בכל העולם, באופן שגם אחר עשרה דורות ימנעו מלהשתדך עם נכדיו, ושר"י.

סימן כ"ו

חסידות של אכזריות

מברר שיסוד החסידות של הכת הלז בנוי כסדר על אכזריות, הן בהכאות הענשות וקללות, והן בהפרדת משפחות בין איש לאשתו ובין הורים לילדיהם, והן שכופין לשעבד דירותיהם ממונם מאכלם וכל טיפת נפשם וחיותם למנהיגם הרשע, בלי שום שמץ של רחמנות שזהו הסימן לבני אברהם יצחק ויעקב, ועליהם תקנו את ברכת למינים ולמלשינים, והזדים מהרה תעקר ותשבר וכו' אכ"ר.

סימן כ"ז

אכזריות בהרעבת עוללים ויונקים

• מתריע נגד זה, ומציין למה שבריר בהלכה, שאסור להפסיק מלהניק כדי שהברית מילה תהיה בזמן, ואף שמ"ע מה"ת וביום השמיני ימול, ק"ו מתמת גזירה זו שזהו אכזריות ומסכן לתינוק ומונע בריאותו בעתיד.

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

סימן כ"ח

אם מותר לחלל שבת כדי להציל אנשים מהכת

- מקדים עם ההלכה בשו"ע שחייבים לחלל שבת אפילו באיסורי דאורייתא כדי להציל בת שנתפסת לשמד ר"ל, וטוען שהרי נד"ד שזהו מינות גרע מעבודה זרה כבגמ' שבת, אלא שיש להתבונן האם כשימתיך עד מוצ"ש יאחר את המועד, ואם ע"י החילול ימנעו אנשים מלהצטרף אליהם לגמרי.
- דן לגבי אותם שכבר נתפסו לכת המסוכנת הזאת, כשרוצים להבריחם משם בש"ק, אי דמי למש"כ בשו"ת ויען דוד לגבי נשים שנתפסו ע"י ערביים, שיש להן סכנת נפשות בבריחתן משם.

סימן כט

למחות נגד הכת במקום סכנת נפשות

- מציין לדבריו בשו"ת ויען דוד דכאשר מוחים על עוברי עבירה הוי קידוש ה' על מס"נ, והיות שמסכנים נפשם בזה, דן שם כבר האופנים אם מותר ולמי מותר ליכנס לסכנת נפשות, כשמטרתו לחסל הכת.

סימן ל

החיוב למחות נגד כת הידועה

- מקדים בדברי הגמ' בגיטין 'מדשתקו חכמים ש"מ דניחא להו', ומסביר דאילו לא היה הבעש"ט הק' ז"ע יוצא נגד כת פראנק, היו נתפסים ר"ל חלק גדול מישראל על ידם, וכלפי זה נאמר הציווי של לא תגורו מפני איש להילחם כנגדם.
- מצטט מכמה מקומות בש"ס ובמדרש הפלגת הענין של המחניף לרשע וגודל עונשו.
- מקשה דהרי נראה מדברי ספר החינוך והמנחת חינוך והמג"א בשם ספר חסידים דבאופן שיש חשש שינקום בו ויהרגנו פטור מלהוכיחו. ומתרץ ממש"כ הפמ"ג דכל זה דוקא ביחיד, משא"כ באופן שנמשכין ע"ז רבים ותשב"ר, השותק אז דמו בראשו וגורם חילול ה' נורא.
- מזכיר דברי השדי חמד שלא שייך לומר הכלל כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כו' ביושב על מדין, ובגדר 'עד כדי הכאה' מהמנח"ח והגה"מ, ושלא שייך בענין זה המושג של כבוד הבריות. מביא לשון הספר ציצת נובל צבי לגבי החיוב לגעור בכת ש"צ שהקימו להם תורה חדשה, והחוב להכריז לבני הדור שיסורו מהרשעים הללו.

סימן ל"א

אם מותר למחות נגד הכת במקום סכנת נפשות

- טוען דהרי מדברי השו"ע והפוסקים משמע שבמקום סכנה אסור לסכן עצמו ולמחות. אלא מיישב עפ"י דברי הנימוק"י במס' סנהדרין דכאשר הדור פרוץ מותר למסור נפשו לקדש השם, ומשו"ת מהרי"ו דבמקום קידוש ה' מחייב למסור כל ממונו.

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

- מסיק לנדון דידן, היות ורואים ר"ל קהל מאות אנשים נשים וטף שנתפסו בכת נוראה כזו, מותר לקדש שם שמים ולצאת נגדם בלי שום מורא, שבגלל שתיקה כזו נגרם חורבן ביהמ"ק כבגמ' שבת.
- נושא ונותן בדברי הגמ' בסנהדרין לגבי ינאי המלך, שיראו מלהוכיחו, שהרי הרג את חכמי ישראל.
- מחלק בין מצות עשה של תוכחה שלא נאמר במצב של פקו"נ, משא"כ הלא תעשה של לא תגורו נאמר אפילו בספק פקו"נ כמו שכתב הספרי בפ' דברים.
- מפלפל בשיטות הפוסקים, האם במקום פקו"נ מותר לדיין להסתלק מן הדין, ומסכם בנד"ד דהואיל שהחילול ה' שלהם כבר התפרסם בכל העולם, לכן אין שום היתר למנוע מלהוכיחם, וכ"ש במקום ספק ספיקא של סכנת נפשות.

סימן ל"ב

דמו של זכריה הנביא

- מקדים עם דברי הגמ' בגיטין שדמו של זכריה רתח כמה שנים אחר החורבן. מקשה מדוע לא נח דמו. ומיישב דהואיל שהרוצחים המציאו אופן כיצד להשתיק למוכיחם, ע"י שיהרגוהו, כמו שעשו לישעיה הנביא ולירמיה הנביא, לכן כל פעם שמאיימים על המוכיח, מביא חרון אף על הריגתו, וכיון שהרשעים לא הפסיקו מדרכם, לא שקט הדם מרתיחתו. ומסיים דבני קרח לא מתו, ובריוני הכת הידועה מב"ב ממשיכים בדרך זו להכות המתנגדים לשטותם עד זוב דם, עד כדי שהרבנים שרוצים להביע דעתם דעת תורה כנגדם מפחדים ממכותיהם האלימות.

סימן ל"ג

להוציא הוצאות להנצל משפ"ד מידי הרשעים האלו

- מכריע עפ"י דברי השו"ע והרמב"ם שאסור ליכנס למקום סכנה, והיות שאנשי הכת חשודין על שפיכות דמים, כפי שכבר ניסו להרוג אחד שפירש מהם, דפשוט שמחוייב ליתן הכל בעד נפשו ולא להיות בכלל מאבד עצמו לדעת על ידם.

סימן ל"ד

אם המוכה יכול לקבול אצל הערכאות בלי חשש שיחזור להכותו

- דן לגבי המוכה ע"י אנשי הכת, מדברי הרמ"א בחו"מ שרשאי לתבעו אצל הערכאות, אפילו על מה שעשו לו בעבר, ולא רק על החשש שיכנו בעתיד, וכן הכריע בפתחי חושן.
- מביא משו"ת מהרי"ו והדרכי משה טעם ההיתר לקבול, משום דאין אדם נתפס בשעת צערו.
- חוקר דלכאורה תלוי מתי קבל עליו, דהרי יש שיעור של 'יחם לבבו' דמייירי בשעת חימום, ומביא דברי שו"ת מהר"ם מרוטנבורג שתמה מהיכן מקור הלשון שעת זעם בזה.
- מעתיק לשון מהר"ם מריזבורק (שבסוף שו"ת מהר"י וייל) שהאריך לבאר ההיתר למוכה

קובץ תשובות הגר"ח ווייס שליט"א

לקבול אצל גויים, ואפילו אם עי"ז יפסיד המכה כלא אשר לו, ולא דוקא המוכה רשאי לקבול, אלא כל אדם מצוה עליו להגיד לשופט פלוני הכה פלוני וכו'.

סימן ל"ה

מי שכבר קידש השם אם יברך

- מעתיק באריכות לשון השל"ה הק' דמי שבא לידו קידוש השם, יברך קודם שיהרגוהו בשמחה בא"י אמ"ה אקב"ו לקדש שמו ברבים, אבל אינו מחוייב להביא עצמו לידי זה, ואדרבא אם יכול לברוח או לפדות נפשו, יתן את כל הון ביתו ולא יהרג, ומספר עובדא מהרה"ק בעל הקדושת יו"ט שאמר שאם הוא לא יזכה לקדש את ה', לכה"פ בניו יקדשו.
- מקשה כיצד יברך, דהא בעינן שיהא עובר לעשייתו, והרי כבר קידש את השם, וההריגה היא רק ענין של נקמה. ומיישב דע"י ההריגה יתפרסם שנהרג עקה"ש א"כ הוי עובר לעשייתו, ולא עוד שהרי בידו להינצל אילו יחזור בו ולהצדיקם, ממילא נקרא עובר לעשייתו.

סימן ל"ו

להפריד בין בעל לאשתו

- מזכיר מכמה מקומות בש"ס שהפליגו בחומר הענין של הבאת גירושין בין איש לאשתו.
- מביא משו"ת בית יצחק והפוסקים שלפעמים התירו לישא אשה על אשתו במקום חדר"ג מחמת חשש הרהורים, וק"ו בדרך קבע שרוב העוונות הם גורמין עי"ז.
- מסכם דשיטתם בזה נגד המובא בספרים הקדושים, שכל מקור הפירוד בא מהסט"א, ומכך ניכר כל רוע מעשיהם שהם תולין עוד זאת 'בקדושה ובחסידות' כביכול, ואילו בפועל נוהגין בהיפך הגמור מהקדושה, ולכן כל מי שיש לו זיק של יראת שמים צריך לברוח משם כבורח מן הארי.

סימן ל"ז

המקלל זולתו

- מקדים בעוצם האיסור לקלל, בפרט לאדם גדול. ומסביר דאפילו שאמרו בגמ' מכות קללת חנם לא תבוא, מ"מ זה שקילל הרי הוא בכלל ארור, כדכתיב ומקללך אאור, ומה שכתבו הרמב"ם והמנח"ח בזה. ומעלה להלכה פסוקה שצריך לקוברם בין רשעים גמורים, כמשמעות הגמ' ביבמות וברש"י ובתוס' שם.

סימן ל"ח

לתבוע לערכאות את אנשי הכת

- מבאר דכאשר לא ידוע בבירור שהלז לא ציית דינא, צריך קודם התראה, כמפורש בתומים ובכסף הקדשים ובשו"ת וישב משה.
- מכריע דבמצב שהותר עפ"י דין התורה לתובעם בערכאות, ואפילו כשהותר לאבד את גופם

קובץ תשובות הגר"חיד"ו ווייס שליט"א

בבחינת מורידין ולא מעלין הנאמר על המינין, מ"מ אין ממונם הפקר כבגמ' ב"ק ובשו"ע חו"מ, וכדברי ההפלאה שגם באופן הזה אסור לגבות ממנו יותר ממה שמגיע לו בדיני ישראל.

סימן ל"ט

להתווכח עם אנשי הכת

- מברר מדברי הרמב"ם שאסור להתווכח עם האפיקורסים, ומפרט חלק מהתנהגותם העקומה שנראית במציאות לכל, כגון שביטלו לגמרי מכל העדה שלהם לנענע הלולב בהלל, ובעיקר ענייני האפיקורסות הנשמעים מהם, כגון שקוראים למנהיג שלהם 'א שטיק באשעפער' שהם מאמינים בשיתוף ממש כמו אותו האיש יש"ו, שהשיתוף יותר גרוע מעבודה זרה כמפורש במעשה רוקח על הרמב"ם, וכל הלשונות והביטויים שהם אומרים ומלמדים לילדים שלהם לומר מדי יום ביומו בתפילתם, ממש כפי שמובא בהנהגות אנשי כת ש"צ.

סימן מ'

תשובה לאנשי הכת

- חוקר אם יכולין בכלל לעשות תשובה, שהרי על העבירות בדברים שבין אדם לחבירו שהם עושים, כהכאות בזיונות וקללות וכדומה צריכין לרצות תחילה את הניזקין כבמשנה בב"ק ואח"כ לשוב, אבל על ענייני מינות נחלקו הפוסקים אם מקבלין אותן בתשובה.
- מצדד על עמי הארץ שבהם, ששייך להמליץ שעשו בפקודת מנהיגם, והיו בבחינת הטועה במצות לשמוע דברי חכמים כבגמ' הוריות. אבל הלמדנים ויודעי ספר שבהם, אינם יכולים לתלות מעשיהם אפילו בב"ד הגדול כבגמ' שם.
- מבאר שהתולה מעשיו במנהיג שלו שמחשיבו כרבו, הוא בגדר חסיד שוטה, שהרי כל ילד קטן שלמד גמ' בפ' אלו מציאות יודע האמור שם, שאם אמר לו אביו וכן רבו לכהן היטמא למת או אל תחזיר אבירה, שאסור לציית לו, דכולם חייבים בכבוד המקום ב"ה.
- מעיר שמנהיגם מוריד לבאר שחת את כל המזדנכים אחריו, ועליו נאמר בנביא ירמיה הבטחת הקב"ה ליפרע מכל הדוחק ולוחץ לישראל כשאינם יכולים לתת כסף, ע"י שלוחץ אותם לצמצם ממאכלם וחיותם כדי לתרום לבנינו.

סימן מ"א

אחד מאנשי הכת שרוצה לחזור בתשובה

- פוסק שצריך לעשות תשובה על שני הדברים, הן על מה שהכה, והן על מה שנהג בדרך המינים, ואפילו כשהיה בשוגג, כרמב"ם הל' שגגות לגבי עובד ע"ז, ואפילו שלא עבד ע"ז ממש, מ"מ המאמין בדברי מינות, הרי גרוע מע"ז כבגמ' שבת.